

KERKENBELEIDSPLAN 2025

2025

Ten geleide:

Het doel van dit sjabloon is niet meer of niet minder dan tot een goed kerkenbeleidsplan komen. In dit sjabloon is bij de 'decretaal verplichte velden' meegegeven hoe die velden uit te diepen zijn. Daarnaast bevat het bijkomende relevante velden – in de tekst aangeduid als 'optioneel'. Daarmee wil het Platform Toekomst Parochiekerken jou op weg helpen. Met dit sjabloon breng je de belangrijkste randvoorwaarden in kaart voor vervolgstappen zoals participatietrajecten en bestemmingsstudies, of voor het verdiepen van het strategische kader waarbinnen het lokaal bestuur en de kerkbesturen de parochiekerken behartigen.

Het opzet van het sjabloon is vooral *beschrijvend*. Pas de laatste hoofdstukken *interpreteren* de basisgegevens en beschrijvingen uit de voorgaande delen om tot een visie en plan van aanpak te komen. Op die manier zoekt dit sjabloon naar een veralgemeende objectiviteit, niet in het minst om in latere fases allerlei toevalligheden, veranderingen en onverwachte gebeurtenissen het hoofd te bieden. Een bijkomend voordeel van dat streven naar objectiviteit op diverse vlakken (erfgoed, architectuur, bouwtechniek, context, gebruik ...) is dat je beter in staat bent om in te schatten welke expertise nodig is om eventuele volgende fasen tot een goed einde te brengen.

Het zijn de gemeente en de kerkbesturen die doorgaans dit sjabloon invullen, of, als een andere partij het plan opmaakt, ten minste onderschrijven wat op deze pagina's opgenomen is.

In bepaalde gemeenten kan de Intergemeentelijke Onroerend Erfgoeddienst (IOED) of de streekintercommunale advies verlenen of ondersteunen bij de opmaak van het plan. Bij twijfel: contacteer de instanties zelf of roep de hulp in van het Platform Toekomst Parochiekerken. Als er vragen zijn over bepaalde elementen in dit sjabloon of als er een vraag is naar externe begeleiding, contacteer dan ook het Platform Toekomst Parochiekerken. Wij helpen je graag op weg.

Dit sjabloon werd opgesteld door PARCUM vzw, aangevuld door het Platform Toekomst Parochiekerken, en dient als vertrekpunt voor het opstellen van een kerkenbeleidsplan.

PARCUM vzw
Abdij van Park 7
3001 Leuven

www.parcum.be
info@parcum.be
016 40 60 73

BTW 0461.895.885
RPR Leuven

Platform Toekomst Parochiekerken
Bischoffsheimlaan 1-8
1000 Brussel

www.toekomstparochiekerken.be
info@toekomstparochiekerken.be
02 207 54 49

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	5
1. SITUERING KERKGEBOUWEN	7
2. FICHE PER KERKGEBOUW	8
2.1. Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart te Meetkerke	8
2.1.1. Identificatie	8
2.1.2. Beschrijving	10
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	16
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies	22
2.1.5. Financieel overzicht (optioneel)	23
2.2. Parochiekerk Sint-Bartholomeus te Nieuwmunster	25
2.2.1. Identificatie	25
2.2.2. Beschrijving	27
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	33
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies	39
2.2.5. Financieel overzicht (optioneel)	40
2.3. Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus te Houtave	41
2.3.1. Identificatie	41
2.3.2. Beschrijving	43
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	49
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies	60
2.3.5. Financieel overzicht (optioneel)	61
2.4. Parochiekerk Sint-Michiel te Zuienkerke	62
2.4.1. Identificatie	62
2.4.2. Beschrijving	64
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving	69
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies	73
2.4.5. Financieel overzicht (optioneel)	74

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE.....	75
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie.....	75
3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht.....	76
BESLUIT.....	77

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Zuienkerke:

- Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart, Dorpsweg 71, 8377 Zuienkerke, Meetkerke.
- Parochiekerk Sint-Bartholomeus, Doelhofstraat 38A, 8377 Zuienkerke, Nieuwmunster.
- Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus, Pastoriestraat 12, 8377 Zuienkerke, Houtave.
- Parochiekerk Sint-Michiel, Kerkstraat 1A, 8377 Zuienkerke

Totstandkoming kerkenbeleidsplan

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt door de West-Vlaamse Intercommunale in opdracht van de gemeente Zuienkerke. Aan de opmaak van het kerkenbeleidsplan gingen verschillende overlegmomenten vooraf met mevrouw Annick Gunst, beleidsmedewerker bij het gemeentebestuur van Zuienkerke. De draftversie van het kerkenbeleidsplan werd aan de betrokken partijen bezorgd in voorbereiding van de vergadering van 25-02-2025 in het gemeentehuis van Zuienkerke. Aan de belanghebbenden werd gevraagd hun opmerkingen, vragen en correcties te bezorgen. Voor deze vergadering werd het college van burgemeester en schepenen van Zuienkerke uitgenodigd, het centraal kerkbestuur van Zuienkerke, de kerkfabrieken en een vertegenwoordiger van het bisdom. De deelnemers aan de vergadering keurden het beschrijvende gedeelte van het kerkenbeleidsplan goed en kwamen gezamenlijk tot een gedragen toekomstvisie voor de vier kerken op het grondgebied van de gemeente Zuienkerke op basis van de pastorale visies en het ontwerp van kerkenbeleidsplan.

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Zuienkerke, Pastorale Eenheid Maria, Ster-der-Zee Blankenberge-Zuienkerke, het centraal kerkbestuur van Zuienkerke en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van het bisdom Brugge op 4 april 2025 (zie bijlage);
- door de gemeenteraad van de gemeente Zuienkerke op datum.

Pastoraal plan

De pastorale eenheid Maria, Ster der Zee Blankenberge-Zuienkerke (zeven kerken), zal in september 2025 uitgebreid worden met de federatie De Haan (vijf kerken). Het bisdom Brugge steunt het plan van de mandaatgroep die de fusie van de pastorale eenheid voorbereidt, richting drie hoofdkerken en de daaraan gekoppelde reductie van de weekendvieringen. Voor wat Zuienkerke betreft, zal er in één kerk nog een zondagseucharistie zijn. De overige kerken op het grondgebied van de gemeente Zuienkerke zullen verder zinvol blijven functioneren gezien de vele activiteiten die er al plaatsvinden en nog zullen plaatsvinden.

Inhoud van dit document

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel opgenomen met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

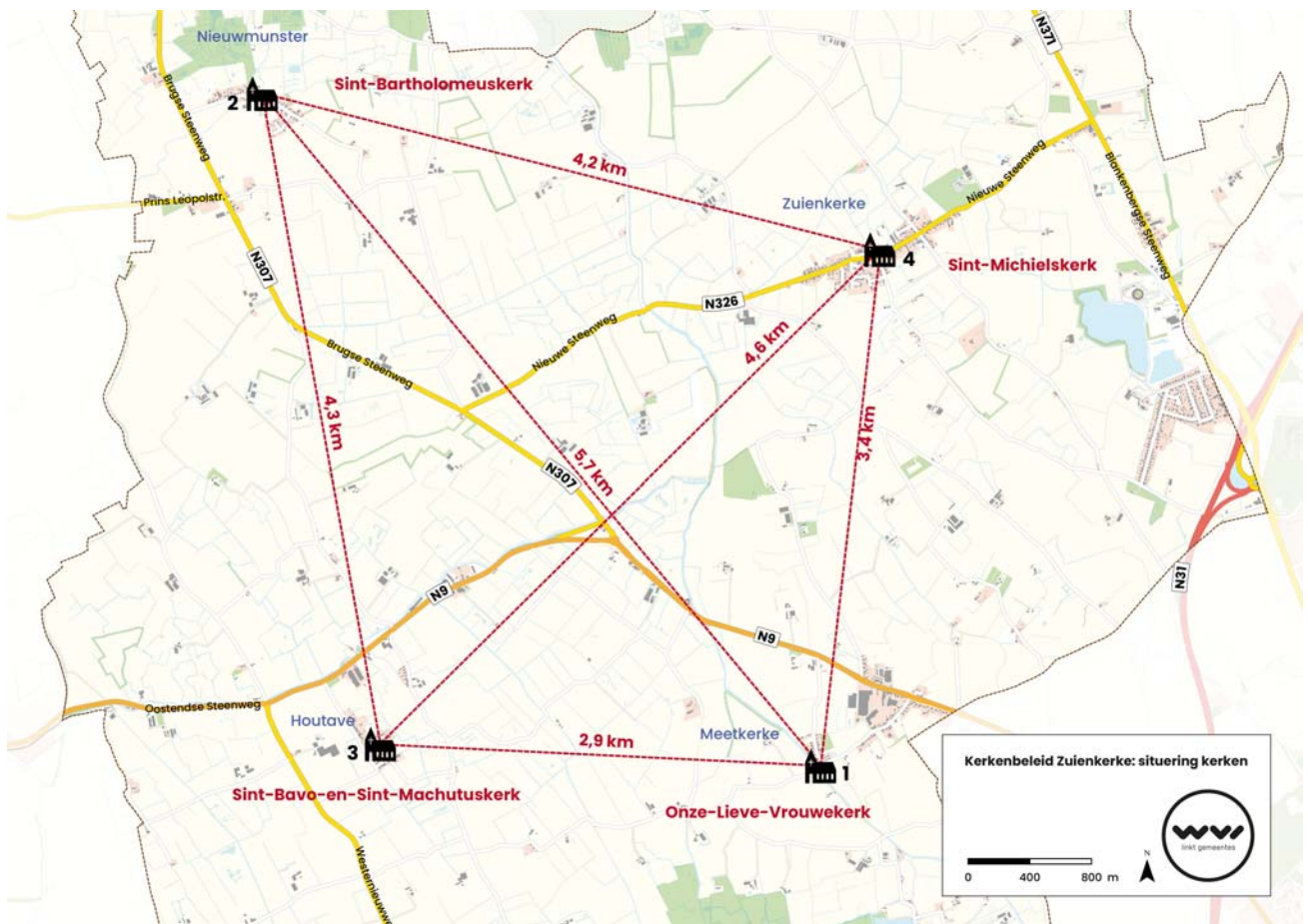
Handtekening bisdom

Handtekening gemeente

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

Kaart waarop alle kerkgebouwen worden aangeduid.

1. Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart, Dorpsweg 71, 8377 Zuienkerke, Meetkerke.
2. Parochiekerk Sint-Bartholomeus, Doelhofstraat 38A, 8377 Zuienkerke, Nieuwmunster.
3. Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus, Pastoriestraat 12, 8377 Zuienkerke, Houtave.
4. Parochiekerk Sint-Michel, Kerkstraat 1A, 8377 Zuienkerke .

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart te Meetkerke

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Bron: [Onze-Lieve-Vrouw | Maria, Ster der Zee](#)

2.1.1. Identificatie¹

Naam: Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart te Meetkerke

Geografische ligging:

- Dorpsweg 71, 8377 Zuienkerke - deelgemeente Meetkerke
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Brugge
- Dekenaat of Regio: Decanaat Oostende-Blankenberge; PE Maria Ster-der-Zee Blankenberge-Zuienkerke
- Parochie: OLV Meetkerke

Eigenaar: gemeente Zuienkerke

¹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/57985> (geraadpleegd op 9 december 2024).

Bescherming(en):

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart met kerkhof.
Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart.
Deze bescherming is geldig sinds 11-04-1984.
- omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart: toren en kruisbeuk.
Deze bescherming is geldig sinds 20-02-1939.
- is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke.
Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke.
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993.
- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk
Deze vaststelling was geldig van 24-09-2009 tot 14-05-2024.

2.1.2. Beschrijving²

a) Cultuurhistorische waarde

Volgens Miraeus dateert de eerste vermelding van de parochie van 961. Meetkerke stond onder het patronaat van het kapittel van de kathedraal van Doornik. Wanneer in 1193 de abt van de Brugse Eeckhoutabdij, Stephanus, bisschop van Doornik wordt, geeft hij het patronaat aan zijn opvolger-abt, Balduinus. Het huidige kerkgebouw gaat terug op een vroeggotische bakstenen kruiskerk uit de 13de eeuw. Het muurwerk van de vieringtoren (nu geveltoren) is onderaan nog gedeeltelijk van veldsteen, wat erop wijst dat het gotische bedehuis een romaanse voorganger heeft. De torenbekroning wordt pas in 1520 voltooid. Net als vele andere kerkjes in de omgeving wordt de Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartkerk van Meetkerke in de tweede helft van de 16de eeuw door de geuzen vernield, met als gevolg de sloop van de benedenkerk in 1580. Tussen 1640 en 1643 worden de huidige zijbeuken herbouwd, in 1644 verlengt men het koor en krijgt de toren een grondige herstelbeurt. Het kerkgebouw wordt in 1926 gerestaureerd onder leiding van de Brugse architect Alphonse De Pauw. Mogelijk dateren de neogotische aanbouwen tegen de westgevel en de noordelijke zijbeuk uit die periode. De restauratie van de daken, gevels en ramen van de kerk is gestart in 1998 en is in 2002 afgewerkt. Gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, van wie een miraculeus beeld uit de 15de eeuw wordt vereerd in de kerk.

Exterieur

Georiënteerde hallenkerk gelegen tussen de Blankenbergse vaart, de Oude Molenweg en de Dorpsweg en omgeven door een volledig ommuurd kerkhof. Verankerde baksteenbouw met leien bedaking. Plattegrond ontvouwt driebeukig schip van drie traveeën, met ten noorden een doopkapel en ten zuiden berging (rechthoekige volumes aangebouwd tegen westgevel), westtoren op vroeger transept, vooruitspringend, vlak afgesloten hoogkoor en twee vlak afgesloten zijbeuken, met driezijdig afgesloten sacristie tegen noordelijke zijbeuk. Vlakke westgevel vertoont nog sporen van de doorgang naar de verdwenen 13de-eeuwse benedenkerk, korfboogvormige ingang en rond roosvenster met bakstenen maaswerk erboven gevat in brede korfboognis. Vierkante, gedeeltelijk Romaanse torenromp gaat bovendaks over in achtkant door middel van door halve piramiden afgedekte trompen, bekroond door achtzijdige, ingesnoerde naaldspits, voltooid in 1520. Boven spitsboogvormige galmgaten, net onder de dakrand, werkt een spitsboogfries het geheel af. Tuitgevels ter hoogte van vroegere kruisbeuk, gestut door twee verspringende steunberen en verlicht door spitsboogvenster met bakstenen maaswerk, ook voorkomend in zijbeuken, herbouwd in het tweede kwart van de 17de eeuw. Blind hoogkoor, verlengd in 1644, met puntgevels voorzien van muurvlchtingen. Gelijkaardige gevels sluiten zijbeuken af.

² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart met kerkhof* (online) <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/57985> (geraadpleegd op 21 oktober 2024); Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap Onze Lieve Vrouwkerk Meetkerke: Kerkenbeleidsplan 2026 - 2031.

Interieur

Wit bepleisterd interieur wordt in drie beuken verdeeld door spitsboogvormige scheibogen op brede pijlers. Middenbeuk overkluisd door bepleisterd tongewelf met gordelbogen op rocailleconsoles, versierd met medaillons, gevuld met fijn stucwerk. Eén medaillon dateert het gewelf 1778. Vlak afgedekte zijbeuken. Zwart marmeren vloer.

Immaterieel erfgoed

Gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw, van wie een miraculeus beeld uit de 15de eeuw wordt vereerd in de kerk. Bedevaartsoord toegewijd aan het 15de eeuwse OLV beeld. Zowel individuele bezoekers als jaarlijkse bedevaart van de Blankenbergse Visserie, met traditionele processie door het dorp. Wordt georganiseerd vanuit Blankenberge i.s.m. Parochieraad en Kerkfabriek Meetkerke.

b) Bouwfysische toestand

Volgens het **rapport van de laatste bouwkundige inspectie van Monumentenwacht d.d. 20-08-2012** is er een **goede tot matige bouwfysische staat**. Er zijn geen urgente problemen.

Volgende punten waren volgens het rapport op korte termijn van belang om een optimale **toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid** te kunnen garanderen:

- Loopbruggen met leuning op de zolders onder dakvlakken 5/6, 12/13 en 14/15 aanbrengen. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **uitgevoerd**.
- Een basisverlichting (bv. TL-lampen) in de toren en op de kerkzolders aanbrengen. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dat dit is **uitgevoerd**.

Voor een goede **instandhouding** van het monument vond Monumentenwacht het in 2012 van belang dat volgende werkzaamheden uitgevoerd werden:

- De binnenafwerking van de kerk en sacristie grondig oprissen. Vooraf worden bij voorkeur eerst barsten in de oostelijke wand van het hoofdkoor gedicht en verankerd. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **gebeurd**.
- Het heel plaatselijk uitgevallen voegwerk in de gevels en de aandaken van de doopkapel hernemen met een aangepaste voegmortel. Dit **zal gebeuren** bij de restauratie van de buitenschil die gepland staat in 2025 (zie hierna).
- De barst in de westgevel van de stookplaats/berging dichten. Dit **zal gebeuren** bij de restauratie van de buitenschil die gepland staat in 2025 (zie hierna).
- Het losgedrukt en uitgevallen voegwerk van de kerkhofmuur met een aangepaste (zachte) voegmortel (bv. Basterdmortel of kalkmortel) hernemen, alsook de loszittende bakstenen terug vast metselen. De zettingbarsten in muur dichten.
- De beuken steektrap naar de eerste torenverdieping instrijken tegen houtborende insecten. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **gerealiseerd**.

Voor een **duurzaam onderhoud** waren de volgende punten van bijzonder belang volgens het rapport van 2012:

- De onderaan licht ingerotte inkompoorten plaatselijk herstellen en daarna de verflagen oprissen. Bij de opmaak van het KBP werd vastgesteld dat de poort werd **hersteld en geschilderd**.
- De stopverf in de glassponning van het raampje van de stookplaats hernemen.
- Het losgekomen hengsel van het poortje van de oostelijke toegang tot het kerkhof herstellen en vervolgens het poortje schilderen. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **uitgevoerd**.
- Regelmatig de goten reinigen en de afvoeren op verstoppingen nazien, alsook de bezinkputjes onderaan de regenafvoeren vrijmaken. De technische dienst van de gemeente voert dit **op regelmatige basis** uit.
- De torenverdiepingen opvegen en de kraaientakken op de klokkenzolder opruimen. De technische dienst van de gemeente voert dit **op regelmatige basis** uit.
- De voorlopige herstelde draadnetten voor de galmgaten vervangen. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat er **nieuwe** draadnetten werden bevestigd.

Met de **laatste restauratie (1998-2002)** werden waar nodig beperkte herstellingen uitgevoerd aan de eikenhouten dakstructuren van de vroegere transepten. Monumentenwacht bemerkte hier geen ernstige structurele gebreken. De naaldhouten dakstructuren verkeren in behouden staat. In het verleden werden hier en daar na waterinsijpelingen beperkte herstellingen uitgevoerd.

De eikenhouten dakstoel is structureel in goede staat. Vooral op de vaalkanten vertonen veel balken wel sterke verwerking als gevolg van vroegere aantastingen door spinhoutkever. Monumentenwacht vermoedt dat de koppen van de balkenlaag aan de voet van de spits met de laatste restauratie polymeerchemisch werden hersteld.

De gemeente heeft een **nieuwe bouwkundige inspectie** door Monumentenwacht aangevraagd: deze zal plaatsvinden op 9 april 2025 in het kader van de restauratie van de buitenschil in 2025 (zie hierna).

Restauraties/renovaties en investeringswerken³:

- In november 2024 werden interieurschilderwerken opgestart die afgerond werden begin december 2024.
- In 2025 wordt een **restauratie van de buitenschil** gepland. De premie-aanvraag bij Agentschap Onroerend Erfgoed en de aanbestedingsdossiers werden eind 2024 uitgeschreven.

c) Architecturale mogelijkheden⁴

Grootte, opdeelbaarheid en inrichting

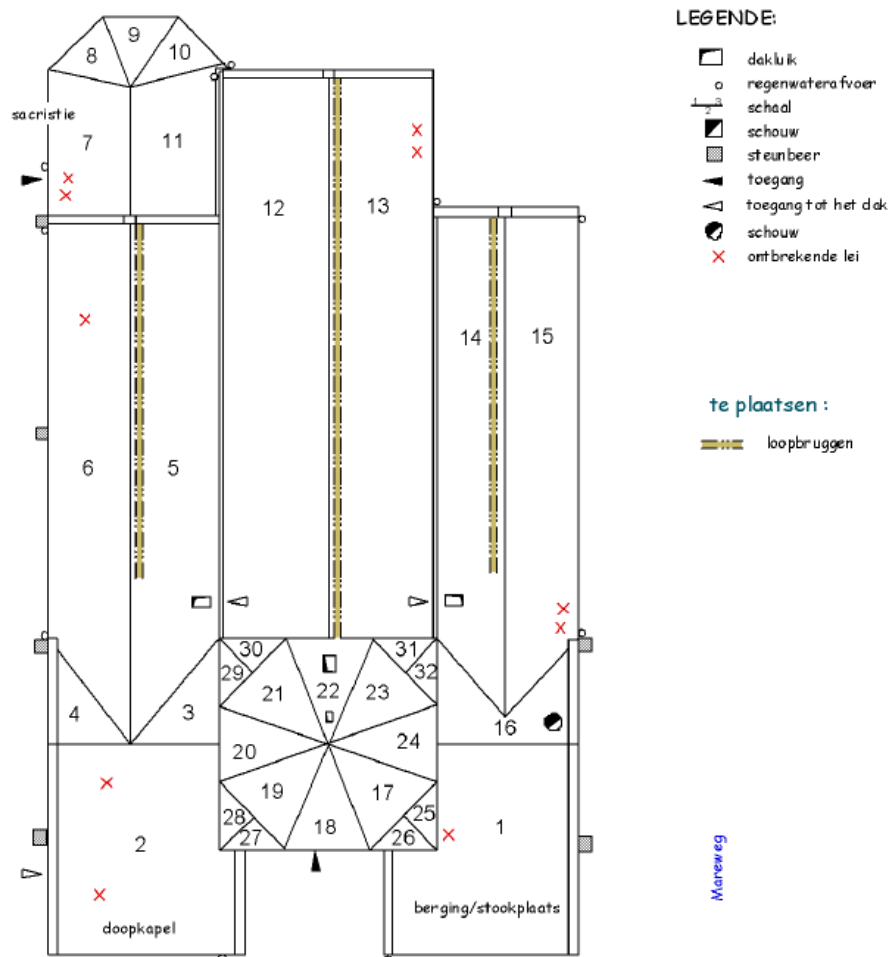
Georiënteerde hallenkerk gelegen tussen de Blankenbergse vaart, de Oude Molenweg en de Dorpsweg en omgeven door een volledig ommuurd kerkhof.

Verankerde baksteenbouw met leien bedaking. Plattegrond ontvouwt driebeukig schip van drie traveeën, met ten noorden een doopkapel en ten zuiden berging (rechthoekige volumes aangebouwd tegen westgevel), westtoren op vroeger transept, vooruitspringend, vlak afgesloten hoogkoor en twee vlak afgesloten zijbeuken, met driezijdig afgesloten sacristie tegen noordelijke zijbeuk. Vlakke westgevel vertoont nog sporen van de doorgang naar de verdwenen 13de-eeuwse benedenkerk, korfboogvormige ingang en rond roosvenster met bakstenen maaswerk erboven gevat in brede korfboognis. Vierkante, gedeeltelijk Romaanse torenromp gaat bovendaks over in achtkant door middel van door halve piramiden afgedekte trompen, bekroond door achtzijdige, ingesnoerde naaldspits, voltooid in 1520. Boven spitsboogvormige galmgaten, net onder de dakrand, werkt een

³ Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap Onze Lieve Vrouw Meetkerke: Kerkenbeleidsplan 2026-2031.

⁴ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart met kerkhof* (online) <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/57985> (geraadpleegd op 21 oktober 2024); Rapport bouwkundige inspectie Monumentenwacht 20-08-2012; Kerkenbeleidsplan Zuienkerke 10-03-2017.

spitsboogfries het geheel af. Tuitgevels ter hoogte van vroegere kruisbeuk, gestut door twee verspringende steunberen en verlicht door spitsboogvenster met bakstenen maaswerk, ook voorkomend in zijbeuken, herbouwd in het tweede kwart van de 17de eeuw. Blind hoogkoor, verlengd in 1644, met puntgevels voorzien van muurvlechtingen. Gelijkaardige gevels sluiten zijbeuken af.

Voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

De stookinstallatie werd in 2010 vernieuwd. Het betreft een installatie op aardgas. De verwarming gebeurt via convectoren.

Er is geen keuken of sanitair aanwezig.

Uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

De kerk is vrijstaand met aanpalend het kerkhof, waardoor deze niet uit te breiden is. Het wit bepleisterd interieur wordt in drie beuken verdeeld door spitsboogvormige scheibogen op brede pijlers. Middenbeuk overkluisd door bepleisterd tongewelf met gordelbogen op rocailleconsoles. De ruimte kan in 3 delen afgesplitst worden.

Toegankelijkheid voor mindervaliden

De kerk is toegankelijk voor mindervaliden.

Aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

- Altaar: Barok hoogaltaar (1644), Onze-Lieve-Vrouwaltaar (noordelijke zijbeuk, 1677) en Sint-Antoniusaltaar (zuidelijke zijbeuk, 17de eeuw) van gepolychromeerd hout
- Koor: eikenhouten koorgestoelte (1651), eikenhouten preekstoel (17de eeuw) en kerkmeestersbank van de Sint-Sebastiaansgilde (zuidelijke zijbeuk, 1676) in dezelfde stijl.
- Biecht: 18de-eeuwse Eikenhouten biechtstoelen.
- Orgel: Laatrococo orgelkast (viervoets balustradeorgel) in grenenhout, beschilderd met eikimitatie (1779) naar ontwerp van Dominicus Berger (Brugge).
- Doopvont: marmeren doopvont met koperen deksel, vermoedelijk uit de 17de eeuw.
- Schilderijen: In de Onze-Lieve-Vrouwkapel bevinden zich de acht mirakelschilderijen van Onze-Lieve-Vrouw (1645-1654), die horen bij een 14de-eeuwse legende rond het miraculeus beeld van Onze-Lieve-Vrouw (15de eeuw). Blankenbergse vissers hadden het Mariabeeld uit de zee opgevist en het in een kapelletje bij de zee geplaatst. Toen het beeld zich echter telkens op miraculeuze wijze uit de kapel verwijderde, besloot men het op de rug van een ezel te binden, om het beeld zijn eigen weg te laten gaan. Het dier hield halt voor de kerk van Meetkerke, waar het beeld tot op de dag van vandaag wordt bewaard.
- Gedenkkruis: op het kerkhof, hardstenen gedenkkruis voor de militaire slachtoffers van de Eerste en Tweede Wereldoorlog, opgericht in 1920.

d) Biodiversiteit (optioneel)

De lindes⁵

Bij de parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart in Meetkerke begeleidt een bomenrij de rondgang rondom het kerkhof. Het betreft lindes die zijn geleid en gekandelaard. Ook de toegang tot de kerk wordt geflankeerd door deze lindes. De plantafstand tussen de bomen bedraagt 3 tot 4 meter.

Op het moment van de inventarisatie (2020) waren er 71 bomen aanwezig. De lindes hebben stamontrekken die variëren tussen de 120 en 140 cm. Alle lindebomen zijn in een verticaal vlak geleid en waren oorspronkelijk met elkaar verbonden met geleide zijtakken. De in oorsprong geleide bomenrijen voorzien voor de bezoekers in een lommerrijke zomerse wandeling.

De lindes zijn deel van de aanduiding als beschermd stads-of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993 en is deel van de aanduiding als vastgesteld landschapsatlasrelict Meetkerkse Moeren, poldergebied rond Houtave en overgang naar de zandstreek.

⁵ [Gekandelaarde leilindes kerkhof Meetkerke | Inventaris Onroerend Erfgoed](#)

Uilen

Het rapport van de bouwkundige inspectie van Monumentenwacht d.d. 20-08-2012 maakt melding van braakballen van steenuilen (beschermde vogels) die zich vermoedelijk ophouden in het maaswerk van de kerkraden. De steenuilen zijn nog steeds aanwezig bij het schrijven van dit kerkenbeleidsplan.

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.1.3.1. Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

De dichtstbijzijnde buslijn rijdt langs de Oostendse Steenweg, met name de lijn 39 Brugge – De Haan. De halte Meetkerke Dorpweg bevindt zich op **800m van de kerk**. Er is om de 2 uur een bus. Aantal ritten: op weekdays 9 à 10 ritten per dag per richting, op zaterdag en zondag 7 ritten in elke richting. **Op 100m van de kerk**, aan de parking Dorpweg, situeert zich een halte voor het **flexvervoer**: de halte Meetkerke Dorp.

Fiets

De kerk van Meetkerke situeert zich in een autoluwe omgeving met gemengd verkeer. De Oostendse Steenweg is in Meetkerke voorzien van een afgescheiden fietspad.

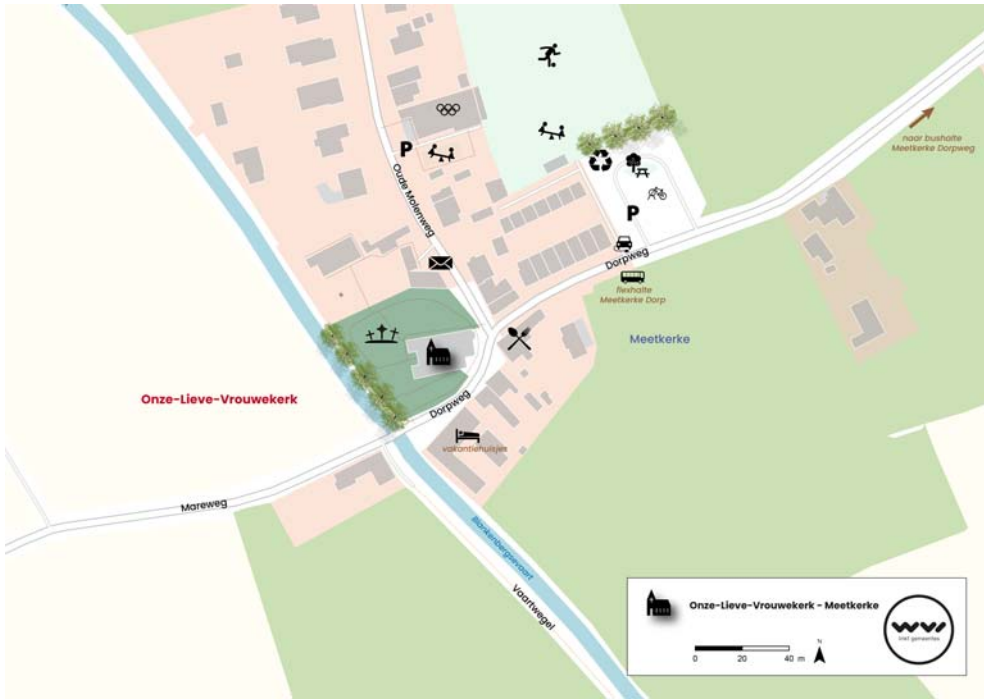
Parkeren

Er is een parking voor ca. 35 auto's aan de Dorpweg, op 100m van de kerk. Er zijn ook een aantal parkeerplaatsen aan het sportcentrum aan de Oude Molenweg.

2.1.3.2. Aanwezigheid van andere relevante publieke of private gebouwen⁶

Het sportcentrum met voetbalplein bevindt zich te Meetkerke. De gewezen gemeenteschool dient eveneens als ontmoetingscentrum voor de bewoners. Op dit terrein gaat ook de gemeentelijke speelpleinwerking 'de Ploeters' door. Het sportcentrum bevindt zich aan de Oude Molenweg 15, 8377 Meetkerke.

⁶ [Vergaderzalen](#)

2.1.3.3. Beschermd dorpsgezicht⁷

De dorpskom

De dorpskom is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 14.05.2024 en als beschermd stads-of dorpsgezicht sinds 19.01.1993.

De kleine dorpskom van Meetkerke situeert zich rond de middeleeuwse parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaart, die zich op een verhoging in het polderlandschap bevindt. Ten noordwesten van de kerk ligt de voormalige pastorie, met de achtertuin grenzend aan een uitgestrekt akkerland. De kerk en pastorie worden omgeven door de Oude Molenweg, waarlangs de bebouwing bestaat uit herbergen, woonhuizen en het voormalige gemeentehuis, tot stand gekomen in de loop van de 17de, 18de en 19de eeuw en verder aangevuld in de eerste helft van de 20ste eeuw. Ten zuiden wordt de dorpskern begrensd door een open landschap aan de zuidzijde van de Vaartwegel, waarin zich een verbouwde hoeve bevindt.

De vaartwegel is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993 en is deel van de aanduiding als vastgesteld landschapsatlasrelict **Meetkerkse Moeren, poldergebied rond Houtave** en overgang naar de zandstreek sinds 13.10.2021.

De Vaartwegel is een onverhard wandelpad langs de westelijke oever van de Blankenbergse Vaart, die de Kerkebrug in de dorpskern van Meetkerke en de Kapellebrug bij de Molenweg verbindt. De voetweg start bij de Kapellebrug als een halfverhard pad met steenslag en restanten van asfaltering. Ter hoogte van een langgevelhoeve verbreedt het pad tot een halfverharde rijweg tot aan de Kerkebrug. De Vaartwegel gaat minstens terug tot het midden van de 19de eeuw en wordt op de Atlas der Buurtwegen aangeduid als sentier nr. 13. Deze voetweg deed dienst als kerkpad naar de parochiekerk van Meetkerke.

De langgevelhoeve is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

De pastorie

De pastorie aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Pastorie Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartparochie** sinds 24.09.2009, is aangeduid als beschermd monument Pastorie Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaartparochie sinds 11.04.1984 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Dorpskom Meetkerke* [online], <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/173862> (geraadpleegd op 9 december 2024).

De kerk heeft aanpalend een begraafplaats met een voormalige pastorie. Deze is te bereiken via een poort in de kerkhofmuur, nu in gebruik door de Gemeenschap Moeder van de Vrede vzw. Het is een dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen van circa 1800 onder een pannen zadeldak. Symmetrische lijstgevel van geschilderde baksteen, geritmeerd door eenvoudige, rechthoekige vensters, oorspronkelijk overal voorzien van guillotineramen. Centrale travee beklemtoond door rechthoekige ingang en sierlijke houten klokkenstoel in het midden van de nok. Lagere aanbouw van één bouwlaag, verlicht door liggende ovale oculus, boven kelder.

De eerste vermelding van de 'priesteragie' van Meetkerke dateert van 1540. De pastorie duikt opnieuw in de bronnen op in 1554 ('priestrage') en in 1581 en 1682 wordt daar 'metten walgracht' aan toegevoegd. Er was dus al in de 16de eeuw een pastorie, maar het is niet meteen duidelijk in hoeverre deze vermeldingen overeenstemmen met de aanwezigheid van de huidige pastorie, die ommuurd is en ten noorden van de kerk gelegen. De muur is doorbroken in het zuiden om een doorgang naar het kerkhof mogelijk te maken. Aan de noord- en oostzijde is het gebouw ingesloten door bebouwing. Op de Ferrariskaart (1770-1778) is er ten noorden van de kerk een gebouw aangeduid. Hoewel de situering van deze constructie overeenkomt met de huidige, kan ook hier niet met zekerheid worden gesteld dat het om de huidige pastorie gaat. Na de Franse Revolutie, rond 1800, wordt gesproken van 'la maison presbyterale' en 'la curé' van Meetkerke. In 1935 wordt het woord pastorie voor het eerst gebruikt. Vandaag verschaft de voormalige pastorie van Meetkerke onderdak aan een alternatieve geloofsgemeenschap, die ook af en toe gebruik maakt van de kerk (Gemeenschap Moeder van de Vrede vzw). De achterzijde van het pand werd hierdoor van enkele moderne aanpassingen voorzien.

Relatief goed bewaard interieur met eenvoudige eind-18de-eeuwse aankleding en inrichting, bestaande uit stucwerk plafonds en schouwmantels, binnendeuren met authentiek hang- en sluitwerk, bevloering en trap. Er werd gerestaureerd in 1995.

De veldkapel

De kapel is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **18de-eeuwse veldkapel** sinds 24.09.2009, is aangeduid als beschermd monument 18de-eeuwse veldkapel sinds 26.05.2004, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

De 18de-eeuwse veldkapel staat op de hoek van de Molenweg en de Vaartwegel in Meetkerke, vlakbij de brug over de Blankenbergse Vaart.

Eerste vermelding van deze kapel in 1754 op een kaart van de watering van de Moere bij Meetkerke; stenen kapel aangeduid op de kaart van Ferraris (1770-1778). De kapel is volgens gegevens in het archief van het kadaster eind 18de of begin 19de eeuw gebouwd; de kapel vertoont kenmerken die kunnen wijzen op een nog oudere bouw.

Het is een witgekalkte en deels gekaleide bakstenen kapel met gepekte plint, onder pannen zadeldak (Vlaamse pannen). Voor- en zijpuntgevels vormen aandaken, rusten op geprofileerde schouderstukken en zijn afgewerkt met muurvlchtingen. Voorgevel is bekroond door een smeedijzeren kruis. Achtergevel is deels op de afhellende oever van de vaart gebouwd, waardoor een

stutting door een steunbeer nodig was. Rechthoekige deuropening, afgedekt met een rechte latei en hoge opstap; houten opgeklampte deur en bewaard hang- en sluitwerk. Vloer met cementtegels; plafond is een houten tongewelf met gestrekte uiteinden. Heel sober altaar met beeld van Maria en kind.

De Boogbrug

De bakstenen **boogbrug over de Blankenbergse Vaart** is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed "Bakstenen boogbrug" sinds 14.05.2024, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed "Dorpskom Meetkerke" sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993

Eerste vermelding in 1846 als "Kappellebrug", genoemd naar de op die plek gelegen veldkapel. Noordelijk muurtje van gele baksteen, zuidelijk muurtje is recenter en bestaat uit rode baksteen.

De Oude Molenweg

Het voormalig gemeentehuis is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Gemeentehuis** van Meetkerke sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

In de Oude Molenweg 23 bevindt zich het voormalig gemeentehuis van Meetkerke, in gebruik als privéwoning sinds de fusie met Zuienkerke in 1977. Gele bakstenen dubbelwoning gebouwd midden 20ste eeuw door aannemer B. Jacksens en zoon (Oostkerke) naar ontwerp van architect Maurice Haegebaert (De Haan).

Het burgerhuis

Het burgerhuis is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Burgerhuis** is geldig sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke. Deze bescherming is geldig sinds 19.01.1993.

Dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder pannen schilddak, opgetrokken in bruine, verankerde baksteenbouw. Lijstgevels doorbroken door rechthoekige muuropeningen, afgeboord door houten gootlijst. In eerste helft 20ste eeuw opgetrokken voor en deels op een oudere hoeve, al aangeduid op Ferrariskaart (1770-1778) en Atlas der Buurtwegen (circa 1845). Oudere gebouwen van rode baksteen onder zadeldak, langs Mareweg.

De dorpswoning

Is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Dorpshuis** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

Dorpswoning gebouwd begin 20ste eeuw, lage baksteenbouw onder pannen zadeldak (nok parallel aan de straat). Gecementeerde lijstgevel met rechthoekige vensteropeningen waarin verzorgd schrijnwerk (interbellum, zie indeling bovenlichten), segmentboogdeur links. Aansluitend huis van twee bouwlagen, volledig vernieuwd.

Herberg Gouden Leeuw

De herberg is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Herberg Gouden Leeuw** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14-05-2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke, sinds 19.01.1993.

Complex van bakstenen gebouwen met pannen zadeldaken, ommuurd; sterk verbouwd, maar met oude kern. Voormalige herberg de "Gouden Leeuw", voor het eerst aldus vermeld in 1790; als volume aangeduid op Ferrariskaart (1770-1778). Oorspronkelijk de kosterwoning, eigendom van de kerk, sinds eind 18de eeuw herberg. Begin 19de eeuw een tijd in gebruik als schoollokaal, later weer herberg. Nu samen met de pastorie gebruikt door de "Gemeenschap Moeder van de Vrede".

Herberg Het Mortierken

De herberg is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Herberg Het Mortierken** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

Herberg "Het Mortierken", historische herberg in de dorpskern. Hoeve met dezelfde naam voor het eerst vermeld in 1661, eerste vermelding als herberg "Het Mortierken" in 1768. Bakstenen herberg van zes traveeën en een bouwlaag onder pannen zadeldak, lijstgevel met muurankers, gekaleid met gepekte plint. Bijgebouwen links naar herberg en achter op het erf.

Herberg Sint-Sebastiaan

De herberg is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Herberg Sint-Sebastiaan** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

Voormalige herberg "Sint-Sebastiaan", eerste vermelding als herberg met die naam in 1768. Bouwsporen wijzen op uitbreiding en samenvoeging van oudere gebouwen. Lang, beeldbepalend gebouw met geschilderde lijstgevel van zeven traveeën en twee bouwlagen onder pannen zadeldak. Rechthoekige muuropeningen met beneden fraai schrijnwerk uit eerste kwart 20ste eeuw. Bakstenen bijgebouwen aan de rechterkant, grenzend aan de vaart. Achterin een bakstenen bunker met nis; dit verwijst naar de functie van kazerne tijdens de Eerste Wereldoorlog. Achter het gebouw, langs de Blankenbergse Vaart, bevond zich een Duits vliegveld. Anno 2025 is de herberg volledig omgebouwd tot vakantiewoningen.

Het hoekhuis

Het hoekhuis is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Hoekhuis**. Deze vaststelling is geldig sinds 29.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993.

Bakstenen hoekhuis van eerste kwart 20ste eeuw, voormalige herberg. Rode baksteenbouw van één travee + één hoektravee + drie traveeën onder pannen zadeldak. Lijstgevels afgeboord door houten gootlijst op getrapte klossen; segmentbogige muuropeningen.

De Kerkebrug

De **brug** is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Meetkerke. Deze vaststelling is geldig sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Meetkerke sinds 19.01.1993 en is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Kerkebrug, bakstenen boogbrug tot 24.09.2009.

Bakstenen boogbrug over de Blankenbergse Vaart, kasseien wegdek, muren oorspronkelijk hoger opgemetseld, nu afgedekt met arduinen dekplaten. Op de Ferrariskaart (1770-1778) als stenen brug ingekleurd.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies⁸

Liturgisch gebruik in hoofdbestemming volgens de kalender en occasionele vieringen:

- Eucharistievieringen (3de zondag van de maand).
- Gezellig napraten met een drankje na de mis (vrije bijdrage) zeer aangenaam voor iedereen.
- 'Gastvieringen' (gelovigen van buiten de parochie) tijdens de meimaand ongeveer 20 bedevaarten van buiten de gemeente. Meetkerke wordt sinds de 13^e eeuw gezien als een bedevaartsoord cfr. (Brugse volders en St-Sebastiaansgilde).
- Huwelijksvieringen (19 over de periode 2017 – 2024).
- Doopvieringen (48 over de periode 2017 – 2024).
- Uitvaartdiensten (26 over de periode 2017 – 2024).
- Goede week rondgang (witte donderdag).
- Gebedsvieringen elke maand één avond van gebed door Moeder van de Vrede uit Gistel.
- Solidariteitsviering rondgang over de 4 parochies.
- De vele individuele bezoekers aan het O.L.VR. –beeld (cfr. de vele noveen- en andere kaarsen, die gebrand worden.)

⁸ Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap Onze-Lieve-Vrouwkerk Meetkerke: Kerkenbeleidsplan 2026-2031.

In de Onze Lieve Vrouwekerk van Meetkerke wordt naast de erediensten ook ingezet op de organisatie van **niet-liturgische activiteiten en valorisatie**. Er wordt gestreefd om dit zo te behouden, zo niet uit te breiden in functie van een breder gebruik voor en gedragen door de lokale parochiale gemeenschap.

- Concerten.
- Kunstviering met kunstwerken van een kunstenaar.
- Kunstroute met tevens tentoonstelling in de kerk.
- Afsluiting kunstroute 2024 met rythem en bluesconcert.
- Rondleiding in de kerk met gids.
- Jaarlijkse bedevaart van de Blankenbergse Visserie, met traditionele processie door het dorp. Wordt georganiseerd vanuit Blankenberge i.s.m. Parochieraad en Kerkfabriek Meetkerke.

Er is momenteel geen sprake van nevenbestemming of herbestemming.

Alle betrokken partijen (Pastoraal Team en Kerkfabriek) staan in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen en/of opportuniteiten.

Wat zit er nog in de pijplijn voor 2025?

- Nieuwe deelname aan de kunstroute.
- Organiseren van een kerstconcert voor en door het volk. Opzet: kerstliederen brengen in samenzang tijdens kerstperiode.

2.1.5. Financieel overzicht (optioneel)

Schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur / kerkfabrieken.

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2024	Schilderwerken interieur	26.124 € incl. BTW	Uitgevoerd 4 ^{de} trimester 2024
2025	Buitenschilrestauratie Bureau aangesteld voor premie-aanvraag bij AOE en publicatie van de aanbesteding; bespreking op CBS 10 dec 2024.	Geraamd budget: 226.377 €	Inschatting: start 4 ^{de} trimester 2025 tot einde 1 ^{ste} trimester 2026
2025?	Restauratie ornamenten boven hoofdaltaar en OLV-altaar Kerkfabriek is in overleg met Erfgoed Vlaanderen (okt 2024)	?	?

Kerkfabriek exploitatietoelage per jaar in Meerjarenplan (MJP)

2025	2026	2027	2028	2029
3.447,33 €	Bedrag	Bedrag	Bedrag	bedrag

2.2. Parochiekerk Sint-Bartholomeus te Nieuwmunster

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Bron: [Sint-Bartholomeus | Maria, Ster der Zee](#)

2.2.1. Identificatie⁹

Naam: Parochiekerk Sint-Bartholomeus te Nieuwmunster

Geografische ligging:

- Doelhofstraat 38A, 8377 Zuienkerke – deelgemeente Nieuwmunster
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Brugge
- Dekenaat of Regio: Decanaat Oostende-Blankenberge; PE Maria Ster-der-Zee Blankenberge-Zuienkerke
- Parochie: Sint-Bartholomeus Nieuwmunster

Eigenaar: gemeente Zuienkerke

⁹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bartholomeus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58028> (geraadpleegd op 9 december 2024).

Bescherming(en):

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Bartholomeus met kerkhof.
Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Bartholomeus
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993.
- omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Bartholomeus: oude delen
Deze bescherming is geldig sinds 05-11-1946.
- is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster
Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024.
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster.
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993.
- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Sint-Bartholomeuskerk.
Deze vaststelling was geldig van 24-09-2009 tot 14-05-2024.

2.2.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*¹⁰

Parochiekerk van Nieuwmunster, gelegen centraal in het straatdorp, omgeven door ommuurd kerkhof, met ten westen daarvan een kerkplein met vrijheidsboom. Bij de ingang van het kerkhof, arduinen roepsteen, symbool voor de openbare macht van de gemeente, vermoedelijk afkomstig van de oude Romaanse kerk (teerlingkapiteel).

Volgens pastoor Steylaers (1953) zou dit kerkje zijn gesticht door de Tempeliers, die het noordwesten van de oude parochie 'Ukesham' (ontstaan in 981), in 1128 hadden gekregen van Diederik van den Elzas, graaf van Vlaanderen, die er zijn gezag wou handhaven. De Tempeliers zouden de paters augustijnen van de Eeckhoutabdij in Brugge hebben gevraagd om de nieuwe parochie te bedienen. De paters zouden dan de patroon van hun abdij, de heilige Bartholomeus, als patroon voor de nieuwe parochiekerk hebben gekozen. De benaming 'Ukesham' zou op dat moment zijn vervangen door 'Novum Templum' of nieuwe kloosterkerk (Nieuwmunster). Het is niet duidelijk in hoeverre deze theorie historisch correct is.

De eerste historisch gefundeerde vermelding van de parochie dateert van 1200 als "Novum Templum". De huidige benaming "Nieuwmunster" duikt pas op in 1214. De abdij van Sint-Andries had het patronaat over de kerk en dit zeker sinds 1221. De huidige Sint-Bartholomeuskerk gaat terug op een vroeggotische kruiskerk met eind 13de of begin 14de-eeuwse vieringtoren. Het veldstenen metselwerk van de torenvoet wijst erop, dat hier ook in de romaanse periode al een bidplaats was. Enkel de noordelijke kruisbeuk en de eind-13de- of begin-14de-eeuwse vieringtoren zijn van deze periode nog bewaard. Zoals vele bedehuizen uit de omgeving wordt het gotische gebouw tijdens de tweede helft van de 16de eeuw (vermoedelijk in 1578) door de geuzen geplunderd. De koorpartij, de kruisbeuk en de toren worden grondig gerestaureerd in 1627, de benedenkerk wordt in 1666 afgebroken. Zo behoort de laatgotische vieringtoren, die in 1715 wordt hersteld en van nieuwe galmgaten wordt voorzien, sindsdien tot de westbouw. In 1883 is het hoogkoor verlengd en krijgen beide zijkoren een rechthoekige aanbouw, die als sacristie dienst moet doen. De neogotische aanpassingen blijven niet beperkt tot het exterieur: de overwelfing van de middenbeuk en van het hoogkoor dateert eveneens uit die periode. In 1909 wordt tijdens een grondige herstelbeurt onder andere het spitsboogvenster boven de ingang gerestaureerd. De recentste restauratie dateert van 1998.

Interieur

Grotendeels witgepleisterd interieur. Onbepleisterde bakstenen spitsboogvormige scheibogen met zuilen op achtzijdige basis, waarvan één in witte natuursteen en één in baksteen. Spitsboogvormige scheiboog, rustend op twee half ingewerkte zuilen met dubbel haakkapiteel in Doornikse kalksteen tussen oorspronkelijke viering en zuidelijke arm van de kruisbeuk vormt restant van de 13de-eeuwse

¹⁰ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bartholomeus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58028> (geraadpleegd op 9 december 2024).

kerk. Middenbeuk en hoogkoor overkluisd met neogotisch bepleisterd kruisribgewelf op gepolychromeerde consoles, versierd met hogels (1883). Zijbeuken en transept voorzien van eenvoudiger houten tongewelf. Zwart en wit marmeren vloer.

b) Bouwfysische toestand

Volgens het **rapport van de bouwkundige inspectie van Monumentenwacht d.d. 30-10-2012** is er een **redelijke tot matige bouwfysische** staat.

Volgende punten waren volgens het rapport van 2012 van belang voor een optimale **toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid**:

Dringend aan te pakken:

- Dakladders plaatsen op de dakvlakken van de sacristie en berging/stooklokaal.
- De ingerotte en ontbrekende vloeronderdelen in de toren herstellen: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat de vloeronderdelen in de torenspits **hersteld of vervangen** zijn en de vloer op de tussenzolder is ook vervangen.
- Alle takken en nestmateriaal verwijderen uit de toren en de zolders: bij de opmaak van dit KBP is vastgesteld dat dit is **gebeurd**.
- De luiken beveiligen: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat het luik op de tussenzolder is **hersteld** maar het luik naar de klok werd nog niet vervangen.
- De bliksembeveiliging laten keuren: in 20214 werd een nieuwe bliksemafleiding geplaatst en de bliksembeveiliging werd in 2024 **gecontroleerd** en waar nodig **hersteld**.

Op korte termijn aan te pakken:

- De nodige klim- en/of ladderhaken aanbrengen.
- De ladders naar en in de torenspits vervangen.
- De deur van de stookinstallatie zelfsluitend herstellen en alles wat niet in het stooklokaal behoort, verplaatsen naar de berging: bij de opmaak van dit KBP is dit **uitgevoerd**.
- De bereikbaarheid naar het bovenste dakluik in de toren verbeteren.

Voor een goede **instandhouding** van het monument vond Monumentenwacht het in 2012 van belang dat volgende werken uitgevoerd werden:

Dringend aan te pakken:

- Het bovenste dakluik aanpassen zodat het water- en winddicht is.
- De kouwen bestrijden en de draadnetten herstellen: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **gebeurd**.

Op korte termijn aan te pakken:

- De leien en opwaaiende loodslabben herstellen waar nodig: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **gebeurd**.
- Algemeen metselwerkherstel uitvoeren.
- De natuursteen herstellen.
- De inrottingen herstellen.

Op termijn aan te pakken:

- De asbestcementpijp van de verwarmingsinstallatie in overleg met Monumenten en Landschappen vervangen door een niet-asbesthoudende schoorsteenpijp: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit is **gebeurd** .

Voor een **duurzaam onderhoud** waren de volgende punten van bijzonder belang volgens het rapport van 2012:

- Regelmatig, minstens 2 x per jaar, de goten reinigen en de afvoeren en ontvangers nazien op verstoppingen: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit wordt **uitgevoerd**.
- De kapconstructies een algemene onderhoudsbeurt geven.
- De aantastingen door houtborende insecten bestrijden.
- De nodige verfwerken uitvoeren: bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat het buitenhoutwerk werd **geschilderd**.

De gemeente zal een **nieuwe** bouwkundige inspectie door Monumentenwacht aanvragen na de restauratiewerkzaamheden (zie hierna).

Restauraties/renovaties en investeringswerken¹¹:

- In 2006 en 2019: restauratiewerken aan de gevels en de ramen.
- In 2010: stabiliteitswerken.
- In 2014: nieuwe bliksemafleider.
- In 2023: geïnvesteerd in brandbeveiliging en brandalarmen en elektriciteitsleidingen vernieuwd + een bewegingsalarm geplaatst.
- In 2024: restauratie kerkhofmuur (in het kader van het behoud van het dorpsgezicht).
- In 2025: wordt een restauratie van de sacristie gepland. Premieaanvraag bij Agentschap Onroerend Erfgoed en aanbestedingsdossiers werden eind 2024 uitgeschreven.
- Er zal een restauratie van de kerk in zijn geheel gepland worden. De voorbereiding van het restauratiedossier werd opgestart eind 2024.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel vanaf 2025)

Grootte, opdeelbaarheid en inrichting¹²

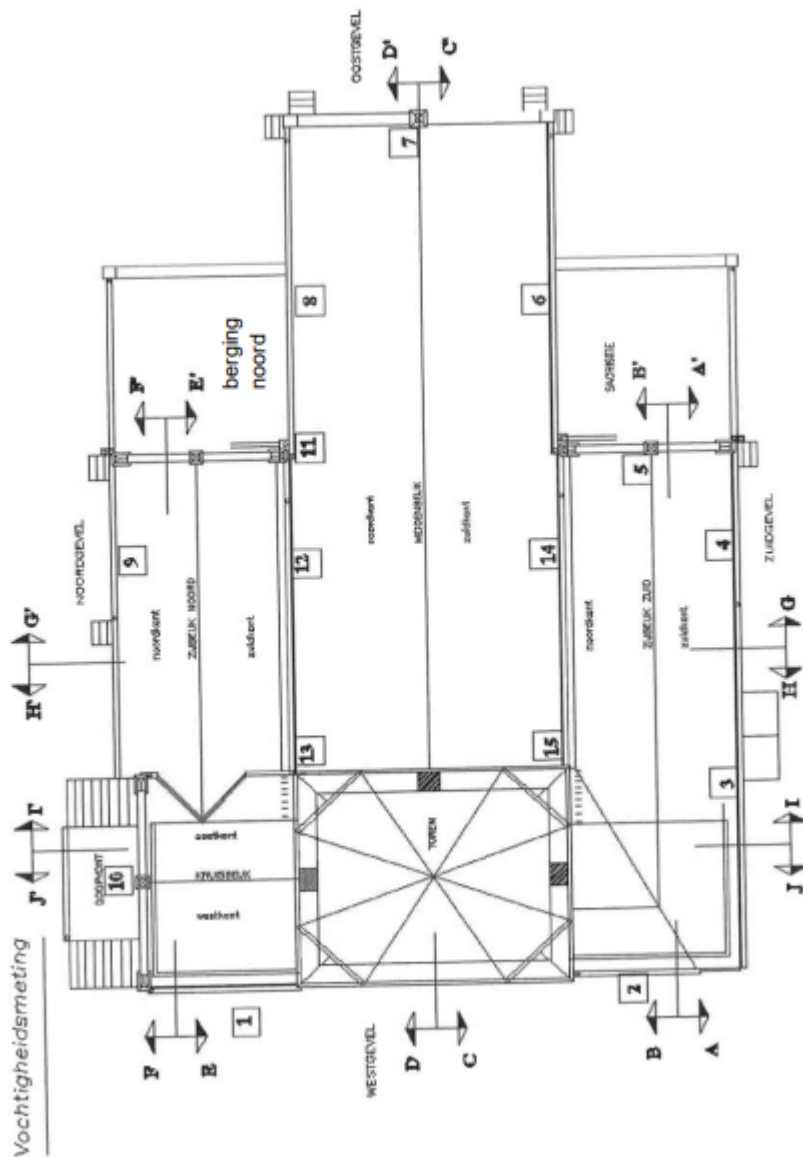
Georiënteerde, driebeukige bakstenen hallenkerk met westtoren, omgeven door een ommuurd kerkhof en gelegen centraal ten noorden van de Doelhofstraat.

Verankerde baksteenbouw met leien bedaking. Plattegrond ontvouwt driebeukig schip van drie traveeën, resterend gedeelte kruisbeuk met kleine aanbouw ten noorden, westtoren, vooruitspringend, vlak afgesloten koor, verlengd in 1883 en vlak afgesloten zijbeuken, met twee rechthoekige aanbouwen uit zelfde jaar. Vlakke westgevel toont sporen van dichtgemetselde spitsboogvormige doorgangen naar de verdwenen 13de-eeuwse benedenkerk. Eind 13de-, begin 14de-eeuwse toren, met vierkante, gedeeltelijk Romaanse torenromp, gaat bovendaks over naar een achtkant door middel van met halve piramiden afgedekte trompen, bekroond door ingesnoerde, achzijdige spits. Steigeraten boven korfboogvormige galmgaten (1715), net onder de dakrand.

¹¹ Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap St-Bartholomeus Nieuwmunster: Kerkenbeleidsplan 2026-2031; Logboek kerk St-Bartholomeus Nieuwmunster.

¹² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bartholomeus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58028> (geraadpleegd op 9 december 2024); Rapport bouwkundige inspectie Monumentenwacht 30-10-2012.

Noordelijke transeptarm met puntgevel, gestut door twee zwaar verspringende steunberen. Zijbeuken verlicht door spitsboogvensters met gevarieerd bakstenen maaswerk. Aanbouwen naast koor duidelijk herkenbaar aan donkerder baksteenmetselwerk en spitsboogvenstertjes met maaswerk in witte natuursteen.

Voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

De kerk kan verwarmd worden: in 2021 werd de CV-ketel vervangen. In de sacristie zijn zowel een keukenblok, de bergruimte, het toilet als de brandvrije ruimte voor de CV-ketel geïnstalleerd. Het toilet in de sacristie is toegankelijk tijdens erediensten. Omwille van veiligheid en camerabewaking is het koorgedeelte en bijgevolg de sacristie niet toegankelijk buiten de uren van de erediensten.

Uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

De kerk is grotendeels omringd door een volledig ommuurd kerkhof. Het kerkhof maakt deel uit van het vastgesteld bouwkundig erfgoed en maakt deel uit van het beschermd dorpsgezicht dorpskom Nieuwmunster.

Toegankelijkheid voor mindervaliden

De kerk is rolstoeltoegankelijk.

Aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurobjecten¹³

- Houten portiekaltaar gewijd aan Onze-Lieve-Vrouw in barokstijl (noordelijke zijbeuk, 1640-1641), naar ontwerp van schrijnwerker Hiëronymus Stalpaert (Brugge) en met schilderijen van Jan Bartholomeus (Brugge).
- Eikenhouten communiebank naar ontwerp van beeldhouwer Adriaen Masyn uit dezelfde periode.
- 18de-eeuwse eikenhouten biecht- en preekstoel en marmeren doopvont met koperen deksel.
- Orgel uit 1952 naar ontwerp van Jos en Pieter II Loncke (Esen).

d) Biodiversiteit (optioneel)

Het rapport van de bouwkundige inspectie van Monumentenwacht d.d. 30-10-2012 maakt melding van een nestkast voor een torenvalk in de nis boven de hoofdinkom. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat de nestkast nog steeds aanwezig is maar er werd nog nooit enige vorm van bewoning opgemerkt.

¹³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bartholomeus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58028> (geraadpleegd op 9 december 2024).

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.2.3.1. Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

Men kan de bus nemen aan de halte Nieuwmunster Doelhofstraat, aan de Brugse Steenweg, op **550 m van de kerk**. Daar passeert de lijn 49 Brugge – Zuienkerke – Wenduine. Deze lijn heeft een frequentie van 1 bus om de 2 uur. Aantal ritten: op weekdays 8 à 9 ritten per richting, op zaterdag en zondag 6 à 7 ritten per richting. Het **flexvervoer** heeft een halte aan de kerk: de halte Nieuwmunster Kerk.

Fiets

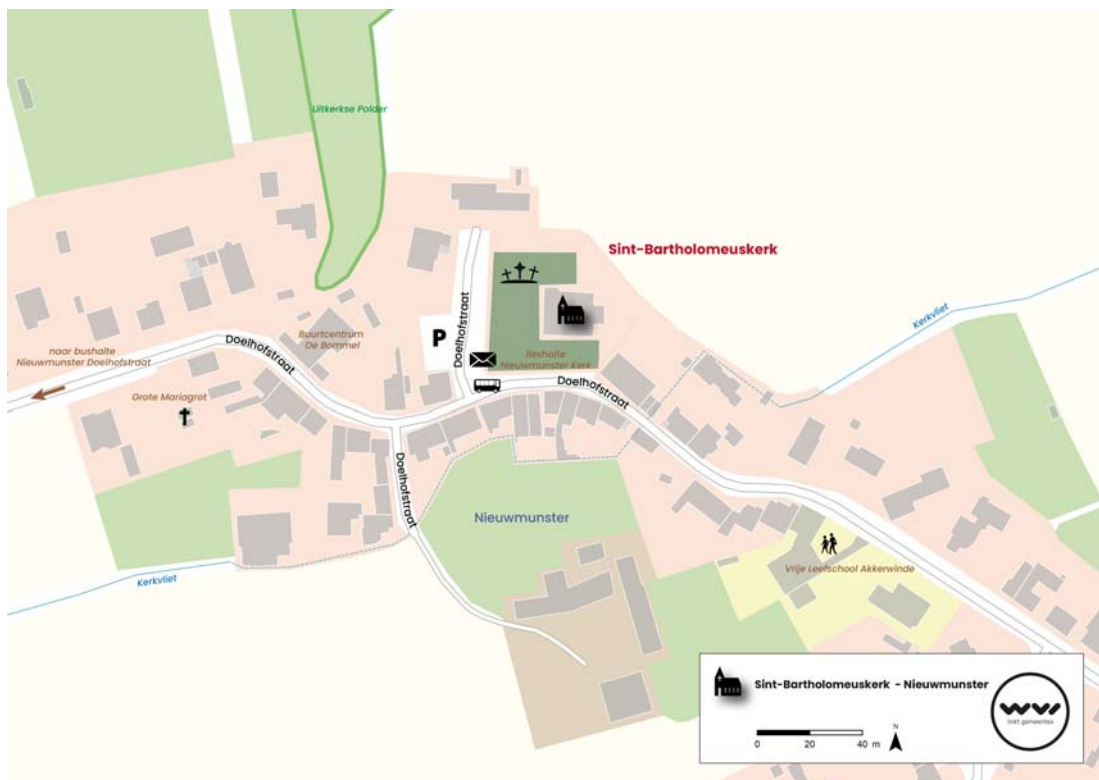
Het dorp is autoluw en heeft gemengd verkeer. In de Doelhofstraat zijn er fietsuggestiestroken tussen de rand van de bebouwing en de Brugse Steenweg. De Brugse Steenweg is voorzien van een afgescheiden dubbelrichtingsfietspad.

Parkeren

Voor de kerk is er plaats voor een twintigtal auto's.

2.2.3.2. Aanwezigheid van andere relevante publieke of private gebouwen

In straat bevindt zich het ontmoetingscentrum “De Bommel” en de Vrije Leefschool “Akkerwinde”.

2.2.3.3. Beschermd dorpsgezicht¹⁴

Dorpskom Nieuwmunster

De dorpskom is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is aangeduid als **beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster** sinds 19.01.1993.

De dorpskom van Nieuwmunster is gebouwd op een hoogte in het landschap. Centraal staat de grote Sint-Bartholomeuskerk. Ten zuiden van de kerk loopt de Doelhofstraat, waarlangs het typische straatdorp is uitgebouwd. Een lange erfoprit tussen de huizenrij leidt naar het Glaviehof, een oorspronkelijk omwalde hoeve die wellicht in de middeleeuwen net ten zuiden van de kerk is ingeplant. In het zuidwesten wordt de hoeve begrensd door akkerland. Ten noordoosten van de dorpskom, aansluitend op de kerk, bevindt zich een uitgestrekt weiland.

¹⁴ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Dorpskom Nieuwmunster* [online], <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/173863> (geraadpleegd op 11 december 2024).

De dorpswoning, Doelhofstraat 26

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Dorpswoning** sinds 14.05.2024, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024, is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993 en was aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Woonhuis met muurkapel van 24.09.2009 tot 14.05.2024.

Eind-19de- of begin-20ste-eeuwse dubbelwoning met gecementeerde lijstgevel en segmentbogige muuropeningen met bewaarde T-vensters en luiken. Lage aanbouw met muurkapelletje. Nu gemeentelijk trefpunt.

De dorpswoning, Doelhofstraat 11

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Dorpswoning** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Bakstenen rijwoning van anderhalve bouwlaag van begin 20ste eeuw, lijstgevel afgeboord met mooie houten gootlijst op klossen, segmentbogige muuropeningen. Schrijnwerk vervangen.

Samenstel van dorpswoningen, Doelhofstraat 7-9

De woningen zijn aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Samenstel van dorpswoningen** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Samenstel van twee begin-20ste-eeuwse bakstenen rijwoningen van twee bouwlagen onder pannen zadeldak (nok evenwijdig met de straat). Schrijnwerk en luiken bewaard. Klein Mariakapelletje aan de zijmuur.

De Herberg, Doelhofstraat 34

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Herberg** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Voormalige herberg op de hoek met het kerkplein; gecementeerde lijstgevel van vijf + één hoek- + twee traveeën en twee bouwlagen. Door ligging en volume beeldbepalend voor de dorpskern. Hoektravee oorspronkelijk met deuropening; schrijnwerk vernieuwd.

Voormalige herberg en Gemeentehuis van Nieuwmunster, Doelhofstraat 40, 40B

De herberg en het Gemeentehuis zijn aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Herberg en Gemeentehuis van Nieuwmunster** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Taverne "'t Doelhof", voormalige herberg (in 1710 herberg het "Caetspel") en gemeentehuis van Nieuwmunster, grenst aan het kerkhof met bakstenen tuinmuur. Tussen kerkhof en tuinmuur was eertijds een kerkwegel aanwezig, aangeduid op de kaart van Ferraris (1770-1778). Gecementeerde en witgeschilderde lijstgevel van zes traveeën en anderhalve bouwlaag. Vernieuwd schrijnwerk, rechts bakstenen garages.

Hoeve 't Glaviehof, Consciencestraat 2

De hoeve is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Hoeve 't Glaviehof** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14-05-2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19-01-1993.

" 't Glaviehof", historische boerderij in de dorpskern, aangeduid op kaart van Pourbus (1571) met omgrachting en op de kaart van Ferraris (1770-1778) zonder omgrachting. Een hoeve met omgrachting wordt ook "doelhof" genoemd; de Doelhofstraat is naar deze hoeve genoemd. De "Glavie" wordt voor het eerst vermeld in 1713. Onverhard erf, met ten noorden de witgekalkte boerenwoning van het langgeveltype, met geïncorporeerde stallen; zadeldak met hogere nok voor de opkamertraveeën. Haaks op de boerenwoning, volume met schuur en stallen, baksteenbouw onder pannen zadeldak, hoeksteunberen.

Kapel voor militaire en burgerlijke slachtoffers in de kerkhofmuur, Doelhofstraat

De kapel is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Kapel voor militaire en burgerlijke slachtoffers** in de kerkhofmuur sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Kapel voor militaire en burgerlijke slachtoffers (Eerste en Tweede Wereldoorlog) ingewerkt in de kerkhofmuur.

Uitgevoerd door P. Cornelis (Oostende), gesigineerd. Op 22 oktober 1919 werd het plan voor een gedenkplaat in de parochiekerk goedgekeurd door de gemeente. De werken hadden al een aanvang genomen, toen de opdracht werd gegeven om de plaat niet in de kerk aan te brengen, maar op een afzonderlijk voetstuk te plaatsen.

Open kapel uit bruinrode baksteen; opzij door twee steunberen gestut, afgedekt met schilddak uit leistenen en houten kroonlijst met spitsboog versierd. In de spitsboogvormige nis hangt een witmarmere plaat bovenaan met rond gebogen middendeel en uitzwenkende uiteinden. De eigenlijke plaat heeft op de rand links een reliëfversiering met lauriertakken en rechts met

eikentakken, onderaan samengebundeld. Bovenaan in het midden een kruis, links het Belgisch wapenschild, rechts het wapenschild van Nieuwmunster met in het kruis "AVV VVK". In de nis: bovenaan een tekstplaat "1914-1918" en een banderol "GESNEUVELD VOOR HET VADERLAND", in zwarte letters "NIEUWMUNSTER ZIJNE HELDEN EN SLACHTOFFERS VAN DEN WERELDOORLOG", "SOLDATEN", met de namen, "BURGERLIJKE SLACHTOFFERS", de namen, "HEER JEZUS, GEEF HUN DE EEUWIGE RUST". Op de waterlijst: schuin geplaatste witmarmere plaat "OORLOG 1940-1945 STIERF VOOR BELGIE ALS POLITIEK GEVANGENE", de naam. Uitgehouwen, wit en rood beschilderde letters.

De kosterwoning, Doelhofstraat 15

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Kosterwoning** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Voormalige kosterwoning, vrij grote 19de-eeuwse woning van twee bouwlagen en vier traveeën. Lijstgevel voorzien van neoclassicistische cementering; rechthoekige muuropeningen, schrijnwerk vernieuwd.

Mariagrot, Doelhofstraat

De grot is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Mariagrot** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Gelegen naast het nummer 5, een grote Mariagrot bij de westelijke inkom van de dorpskern. Uitgevoerd door aannemer Ch. Bekkers uit Brugge in 1927. Inscripties vermelden "J.D.B 1927" en "H G B M 1927". Het perceel is afgescheiden van de straat door een ijzeren hek. Voor de grote grot bevindt zich een geplaveide ruimte waarop houten bankjes zijn opgesteld. De Mariagrot is een grote constructie, afgewerkt met breuksteen als rotsimitatie. In de kapel is een altaar opgesteld en een kaarsenhouder. Vooraan buiten een ovalen nis met een Mariabeeld. Het geheel is door klimplanten overgroeid.

De Pastorie

De Pastorie is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Pastorie** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Voormalige pastorie gebouwd in de jaren 1850, dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder pannen zadeldak; dak met overstek aan zijpuntgevels op uitgewerkte klossen. Gecementeerde lijstgevel geritmeerd door doorlopende onderdorpels van bovenvensters. Benedenvensters verlaagd. Nisje boven voordeur later ingebracht.

De villa, Doelhofstraat 50

De villa is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Villa** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster.

Villa uit het eerste kwart van de 20ste eeuw, met ommuurd voortuintje. Opgetrokken in rode baksteen met natuurstenen banden. Dubbelwoning van drie traveeën en twee bouwlagen, centrale deurrisaliet afgesloten door trapgevel, bekroond met bolornament. Fraai schrijnwerk met gedeelde bovenlichten. Nisje met Mariabeeld in zijgevel; bijgebouwen achterin.

De Zusterschool van 1905-1906, Doelhofstraat 41

De school is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Zusterschool** van 1905-1906 sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Nieuwmunster sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Nieuwmunster sinds 19.01.1993.

Voormalige zusterschool, gebouwd in 1905-1906 in eclectische bouwstijl voor de zusters van de Gemeenschap van de zusters van de kindsheid van Maria ter Spermalie in Brugge. Bouwmeester is Rooms (Brugge), de aannemer is P. Lauwereins (Blankenberge). Nu "Leefschool Akkerwinde". Aan de straatkant, geel bakstenen kloostergebouw met rode baksteen voor accentuering en versiering van de gevel, talrijke sierankers. Huis van twee bouwlagen onder pannen zadeldaken, getypeerd door twee puntgevels. Speels effect door afwisseling in muuropeningen (segmentbogig in voorgevel en rondbogig in zijgevel), omlijsting van voordeur met tuitgevel, in siermetselwerk opgetrokken schouw. Speelkoer aan straatkant afgesloten door fraaie muur in dezelfde baksteen, ten zuidwesten met luifel. Achterin een vierkant schoolgebouw onder tentdak met vier klaslokalen, buitengevels versierd met rondboogfriezen en lisenen.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies¹⁵

Liturgisch gebruik in hoofdbestemming volgens de kalender en occasionele vieringen:

- Eucharistievieringen (4de zondag van de maand)
- ‘Gastvieringen’ (gelovigen van buiten de parochie)
- Huwelijksvieringen (5 over de periode 2017 – 2024)
- Doopvieringen (25 over de periode 2017 – 2024)
- Uitvaartdiensten (15 over de periode 2017 – 2024)
- Catechese en Vormselwerking
- Viering Kerstavond (+ muzikaal ensemble)
- Paaswake
- Vieringen met de schoolkinderen (‘Sterke Momentjes’ 4 x per jaar)
- Gebedsvieringen (Vredeslicht)

In de St.-Bartholomeuskerk van Nieuwmunster wordt naast de erediensten ook ingezet op de organisatie van **niet-liturgische activiteiten en valorisatie**. Er wordt gestreefd om dit zo te behouden, zo niet uit te breiden in functie van een breder gebruik voor en gedragen door de lokale parochiale gemeenschap.

- Concerten
 - Lenteconcert 2014 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem - Buxtehude – Membra Jesu Nostri
 - Winterconcert 2014 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem – O magnum Mysterium
 - Lenteconcert 2015 – Jedutun kwartet – Passion y Alegria
 - Winterconcert 2016 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem - Salve Regina
 - Lenteconcert 2018 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem – Bach & Carissimi
 - Winterconcert 2018 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem - J.S. Bach en G. Carissimi.
 - Concerten 2019 – 2020 – 2021: annulatie wegens corona
 - Winterconcert 2022 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem – O Vos Omnes
 - Winterconcert 2023 – Vocaal Ensemble Via Vocis, St.-Agatha-Berchem – Magnificat
 - Concerten Vocaal Ensemble ‘Amarilys’ (2023 en 2024)
 - Benefitconcert Ukraine door Vocaal Ensemble ‘enSemble’ (2023)
- Overleg ‘Dorpsraad’ (inwoners betrekken bij lokale gebeurtenissen en evenementen)
- Bartholomeusfeesten (kerk als centraal punt voor diverse dorpsactiviteiten) – sedert 2014
- Jaarlijkse Kunstroute (organisatie Gemeentelijke Cultuurraad)
- Voordrachten n.a.v. 800 jaar Nieuwmunster (Kerkfabriek St.-Bartholomeus)
- Voorstelling van het boek “Nieuwmunster, dorp in het Oudland” (Robert Boterberge – 2018)

¹⁵ Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap St-Bartholomeus Nieuwmunster: Kerkenbeleidsplan 2026-2031.

- Samenwerking met de SAMW – Blankenberge/De Haan (Stedelijke Academie voor Muziek en Woord)
- ‘Lichtmunster’ – evenementen rond woord en muziek (organisatie Dorpsraad - 2018)

Er is geen sprake van nevenbestemming of herbestemming.

Alle betrokken partijen (lokaal Pastoraal Team en Kerkfabriek) staan in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen en/of opportuniteiten.

2.2.5. Financieel overzicht (optioneel)

Schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur / kerkfabrieken.

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2025	Restauratie sacristie Bureau aangesteld voor premie-aanvraag bij AOE en publicatie van de aanbesteding; bespreking op CBS 10 dec. 2024.	Raming: 58.152 €	Gepland 4 ^{de} trimester 2025
2025	Restauratie buitenschil kerk Van eind nov 2024 tot half 2025: voorbereidende werkzaamheden (kostenraming, overleg erfgoed, premieaanvraag, publiceren aanbesteding)	Ruwe raming: 750.000 €	Eerste planning: start 3 ^{de} / 4 ^{de} trimester 2026 t.e.m. 2 ^{de} trimester 2027.
?	Restauratie doopkapel	?	Volgende legislatuur (*)
?	Restauratie Corpus Calvarie	?	Volgende legislatuur (*)

(*) De binnenrestauraties zullen wellicht voor volgende legislatuur zijn aangezien het maximumbedrag van de erfgoedpremie van 500.000 euro tijdens deze legislatuur zal besteed worden aan de buitenschilrestauraties van de kerken van Meetkerke, Nieuwmunster en Houtave.

Kerkfabriek exploitatietoelage per jaar in Meerjarenplan (MJP)

2025	2026	2027	2028	2029
0 €	Bedrag	Bedrag	Bedrag	bedrag

2.3. Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus te Houtave

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Bron: [Sint-Bavo | Maria, Ster der Zee](#)

2.3.1. Identificatie¹⁶

Naam: Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus te Houtave

Geografische ligging:

- Pastoriestraat 12, 8377 Zuienkerke – deelgemeente Houtave
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Brugge
- Dekenaat of Regio: Decanaat Oostende-Blankenberge; PE Maria Ster-der-Zee Blankenberge-Zuienkerke
- Parochie: Sint-Bavo en Machutus Houtave

Eigenaar: gemeente Zuienkerke

¹⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/57959> (geraadpleegd op 11 december 2024).

Bescherming(en):

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus met kerkhof
Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024
- omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993
- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus
Deze vaststelling was geldig van 24-09-2009 tot 14-05-2024

2.3.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*¹⁷

De parochie Houtave bestaat waarschijnlijk al eind 9de-begin 10de eeuw als zelfstandige parochie. Circa 900 zou er al een kapel of kerkje in romaanse stijl opgetrokken zijn.

Op het einde van de 13de-begin van de 14de eeuw wordt dit bedehuis vervangen door een kerk in gotische stijl, waarop het huidige kerkgebouw teruggaat. In 1492 wordt de kerk beschadigd door een brand en nadien herhaaldelijk hersteld. Uiteindelijk wordt ze grotendeels vernield tijdens de geuzenonlusten in de tweede helft van de 16de eeuw. In de loop van de 17de eeuw wordt de kerk in laatgotische stijl herbouwd: in 1617 de westgevel (zie muurankers), in 1651 het hoogkoor (zie apsis); ook het schip wordt hersteld. De gotische vensters worden in deze periode vervangen door barokke lichten.

In de 19de eeuw grondige verbouwing van onder meer de oorspronkelijke gotische bogen in neoromaanse stijl. In 1880 wordt gepland de kerk haar gotisch uitzicht terug te geven; na blootlegging van de gewelven worden bij gebrek aan financiële middelen de werken stilgelegd.

Verschillende restauratiefases vinden plaats in de jaren 1990: in 1994 de daken, in 1998 de ramen en de gevels en in 1999 de toren. Tijdens deze werkzaamheden wordt een noodklokje ontdekt dat tijdens de oorlog is gebruikt en dat nu achteraan in de kerk prijkt op een klokkenstoel.

Interieur

Wit bepleisterd, teruggaand op de gotische periode en aangepast in de loop van de 17de eeuw. Middenbeuk en hoogkoor overkluisd door gedrukt tongewelf; nagenoeg vlak overdekt transept; apsis van het hoogkoor afgedekt met kruisribgewelf. Opstand tussen zij- en middenbeuk door rondbogige scheibogen op zuilen; viering met spitsboogvormige scheibogen. Wit-zwarte marmeren tegelvloer. In de kerkvloer en tegen de binnenmuren zijn grafstenen aangebracht teruggaand tot de 17de eeuw.

¹⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/57959> (geraadpleegd op 11 december 2024).

b) Bouwfysische toestand

Volgens het **rapport van de bouwkundige inspectie van Monumentenwacht van 15-06-2018** verkeert het gebouw in een **redelijk goede staat**.

Voor een optimale **toegankelijkheid, bereikbaarheid en veiligheid** waren de volgende punten van belang volgens het rapport van 2018:

Op korte termijn aan te pakken:

- Bordessen plaatsen op de tafelementen van de torenspits zodat de dakstructuur en de dakluiken veilig bereikbaar worden en de ladders veilig te betreden zijn. Rond de trappgaten leuning plaatsen en de trappen vastmaken aan de draagstructuur.
- De kapotte afdekkap vervangen.

Op termijn aan te pakken:

- De loszittende steen in de rondboog van de opgaande muur, zichtbaar van op de zolder van het schip, wegnemen.
- De bliksemafleiding tijdig laten nazien en uitmeten. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat het onderhoud van de bliksemafleiding **uitgevoerd** wordt door een firma.

Voor een goede **instandhouding** van het monument vindt Monumentenwacht het van belang dat volgende werken uitgevoerd worden:

Dringend aan te pakken:

- De verstopte regenafvoeren vrijmaken. Alle goten, bezinkputjes en – putten en de ontvangers reinigen. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit **gebeurt** door een firma.
- De uitgevallen leien en muuraansluitingen terug laten plaatsen.
- Het duivenprobleem aanpakken. Wij raden aan om polyethyleen netten te plaatsen langs de buitenkant van de galmgaten waardoor de duiven en kauwen niet meer op de galmborden en de afzaten kunnen zitten.

Op korte termijn aan te pakken:

- De barsten in de muren en pijlers van het noordelijk transept monitoren. Hierbij wordt best een stukje pleisterwerk of bezetting afgekapt zodat op de barsten in de muren een getuigenplaatje of pleistergetuigen kan worden aangebracht. De eventuele verdere zettingen opvolgen zodat tijdig de nodige maatregelen kunnen worden getroffen.
- De buitenmuren en pijlers behandelen tegen opstijgend grondvocht

Op termijn aan te pakken:

- Het ijzeren hekken rond het kerkhof ontroesten, plaatselijk vakkundig herstellen en afwerken met een aangepast verfsysteem.
- Het plaatselijk uitgespoeld voegwerk van de westgevel met een aangepaste (kalk)voegmortel hernemen.
- De barsten in het metselwerk vakkundig innaaien.
- De ontbrekende bakstenen terug aanvullen met een baksteen conform de bestaande.
- De losse bakstenen terug vastmetselen met een aangepaste (kalk)voegmortel.
- Het uitgeloozd voegwerk van de bakstenen tuinmuur achteraan hernemen met een aangepaste (basterd)voegmortel.

Voor een **duurzaam onderhoud** zijn de volgende punten van bijzonder belang:

- De goten en afvoeren minstens 1x per jaar reinigen. Hiervoor kan men eventueel een onderhoudscontract aangaan met een aannemer. Bij de opmaak van dit KBP werd vastgesteld dat dit **gebeurt** door een firma.
- De Calvarie reinigen.
- In kader van brandgevaar, de oude nesten op de zolders wegnemen.
- De verflagen op de bakgoten hernemen.
- De verflagen op de ijzeren standpijpen van de regenwaterafvoeren hernemen
- De verflagen op de inkompoorten en raampjes in de topgevels van de transepten, alsook van de calvarie binnenkort opfrissen.
- De houten onderdelen van de Calvarie schilderen
- De bepleistering op de binnenwanden van de kerk herstellen en daarna de verflagen op de wanden en plafonds opfrissen.
- De verflagen op de wanden en het plafond van de sacristie opfrissen. Waar de muren last hebben van zouten kan overwogen worden om een saneerpleister te gebruiken. De uitkristalliserende zouten worden het best met een gewone cocos borstel afgeveegd en weggenomen.
- Het klimop dat op de glas-in-loodramen groeit, wegnemen.

Restauraties/renovaties en investeringswerken¹⁸:

- In 2006 en 2019: restauratiewerken aan gevels en ramen.
- In 2009: vernieuwing verwarming en gasaansluiting.
- In 2021: nieuwe CV-ketel.
- In 2023: verlichting vervangen door LED-verlichting met digitale sturing. Dit vergde ook een keuring.
- In 2023: geïnvesteerd in brandbeveiliging en brandalarmen en een bewegingsalarm.
- In 2024: restauratie van de kerkhofmuur (in het kader van het behoud van het dorpsgezicht).
- Gepland In 2025: herstelling van het torenuurwerk.
- Toekomst: restauratie van de buitenschil . Premieaanvraag bij Agentschap Onroerend Erfgoed en aanbestedingsdossiers werden eind 2024 uitgeschreven.

¹⁸ Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap St-Bavokerk Houtave: Kerkenbeleidsplan 2026-2031; Logboek St-Bavokerk Houtave.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel vanaf 2025)¹⁹

Grootte, opdeelbaarheid en inrichting

De kerk is omringd door een kerkhof, afgezet door een ijzeren hek en haag.

Voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

De kerk wordt verwarmd met warme lucht. De verwarmingsinstallatie op aardgas staat in een afgesloten ruimte achteraan de zuidelijke zijbeuk.

Er is geen toilet of keuken aanwezig, er is wel sanitair aanwezig in de nabijgelegen gemeentesaal waarvan de kerkgangers gebruik kunnen maken.

Uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

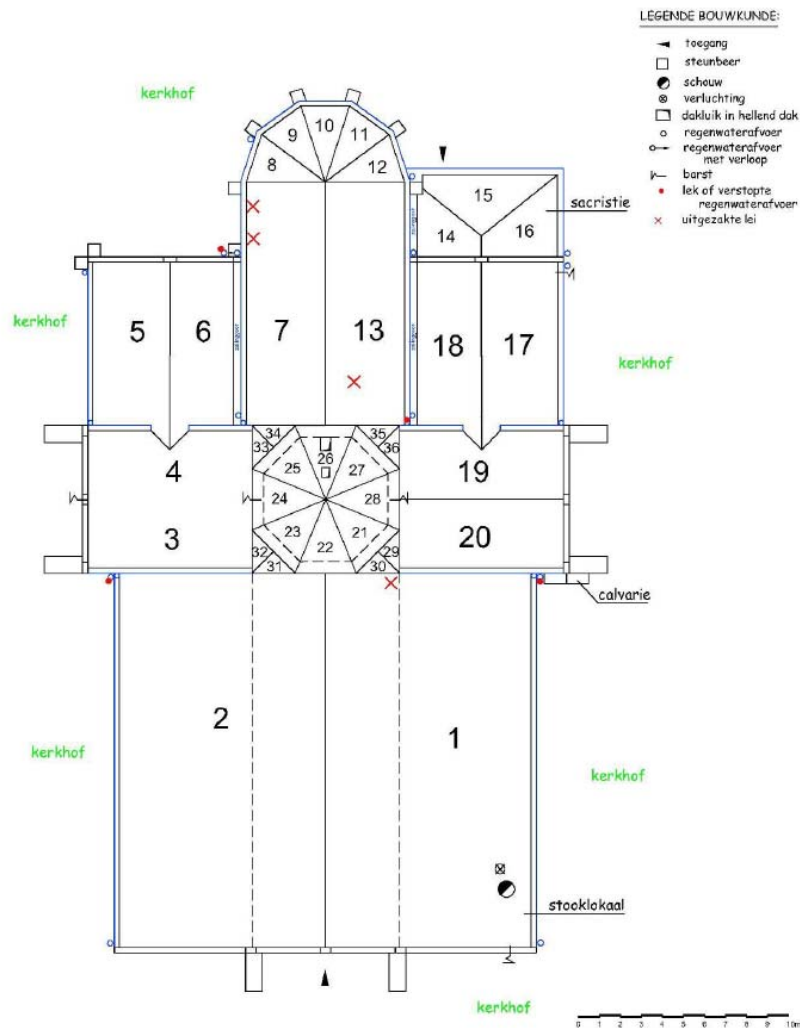
De plattegrond ontvouwt: een driebeukig schip van drie traveeën, een doopkapel ten noorden, een transept, een vieringtoren, een vooruitspringend hoofdkoor van drie traveeën met vijfzijdige sluiting; twee zijkoren van twee traveeën met vlakke sluiting en een sacristie ten zuiden. Westelijke tuitgevel gestut door zware, verjongende steunberen waartussen tudorboogpoort onder spitsbogig drielicht met laatgotisch traceerwerk; in de geveltop ronde oculus en datering 1617 door middel van muurankers. Her en der ingebouwde grafstenen.

Overige gevels voorzien van segmentbogige vensters soms met vlakke omlijsting met oren. Tevens nog sporen van al dan niet dichtgemetselde rond- of spitsboogopeningen. Tuitgevels ter hoogte van het transept, onder meer met Christus onder luifel ten zuiden. Hoogkoor (gedateerd 1651) geritmeerd door verspringende steunberen en afgelijnd door bakstenen tandlijst op consoles. Vierzijdige torenromp gaat bovendaks over in achtkant door middel van met halve piramides afgedekte trompen, bekroond door ingesnoerde, achzijdige naaldspits. Spitsboogvormige galmgaten met elkaar verbonden door waterlijsten. Fijne spitsboogfries onder de dakrand.

Toegankelijkheid voor mindervaliden

De kerk is rolstoeltoegankelijk.

¹⁹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Bavo en Machutus met kerkhof* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/57959> (geraadpleegd op 11 december 2024).; Rapport bouwkundige inspectie Monumentenwacht d.d. 15-06-2018.

Aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen

- Kerkhof en ommegang: Bedehuis gelegen te midden van een omringend kerkhof, afgezet door ijzeren hek en haag. Op het kerkhof enkele oorlogsgraven. Rond de kerk bevindt zich een ommegang met vijf kapelletjes ter aanroeping van de Heilige Livinus en Apollonia. Georiënteerde sobere kruiskerk met basilicaal schip en vieringtoren waarvan de bouwperiode opklimt tot de 13de-14de eeuw. Het huidig uitzicht is grosso modo 17de-eeuws zie dateringen aan westgevel (1617) en koor (1651). Verankerde rode baksteenbouw met afdekking door middel van leien bedaking. Aandaken en muurvlechtingen.
- Gedenkplaat: Aan westgevel naast toegangsdeur gedenkplaat voor de militaire slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog, opgericht in opdracht van het gemeentebestuur van Houtave. Rechthoekig in witte natuursteen onder licht gebogen kroonlijst met vlakke uiteinden, onderaan op twee kraagstenen. Links wapenschild van Houtave en rechts met Belgische leeuw, in het midden een kruisje in een cirkel. Hieronder "Dankbare hulde der Gemeente Houttave aan hare Roemrijke Zonen gesneuveld voor het vaderland 1914-1918", de namen van de soldaten en onderaan "Vol van Houttave. Bidt voor hunne zielen". Uitvoering

Campers, Brugge (niet gesigneerd). Plechtig onthuld op 6 oktober 1919 in aanwezigheid van pastoors en bevolking.

- Meubilair: Het meubilair vertoont een mooi bewaarde evolutie van zuivere renaissancestijl over barok tot de 18de eeuw: Sint-Corneliusaltaar (17de eeuw) met 16de-eeuws gepolychromeerd houten altaarstuk, dat in drie panelen het lijden van Christus voorstelt. Onze-Lieve-Vrouw (van de Rozenkrans)- altaar (noordelijke zijbeuk) en Sint-Livinusaltaar (zuidelijke zijbeuk) in beschilderd hout (barok, 17de eeuw). Rijke variatie aan eikenhouten kerkmeestersbanken in renaissance- (1657) en barokstijl (1681) met bijhorende lambriseringen; in zuidtransept erboven aansluitend zeven panelen met werken van barmhartigheid. Eikenhouten barokke communiebank (1680) en 17de-eeuwse koorlambrisering en 18de-eeuwse eikenhouten preekstoel, biechtstoelen en credenstafel.
- Glasramen onder meer in linkerzijbeuk, met wapenschild en -spreuk van Monseigneur Gustavus Waffelaert, 22ste bisschop van Brugge ("Duc nos quo tendimus") en van Paus Pius X (1903-1914) ("Ignis ardens").
- Schilderijen onder meer uit 17de en 18de eeuw.
- Orgel naar ontwerp van C.-L. van Houtte (Waregem, 1809-1865) uit 1836 in neobarokke orgelkast (viervoets balustradeorgel in eiken- en grenenhout), verbouwd tussen 1885 en 1903 door A. Hooghuys (Brugge, 1858-1904) en hersteld in het begin van de 20ste eeuw door J. Anneessens (Menen, 1876-1956).

d) Biodiversiteit (optioneel)

In de toren huizen af en toe uilen. Natuurpunt heeft gevraagd om de zolder van de kerk te verifiëren op de aanwezigheid van vleermuizen.

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.3.3.1. Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

De dichtste halte van het regulier busvervoer is de halte Houtave Kapellestraat aan de Oostendse Steenweg, **op 700 m** van de kerk. De halte wordt bediend door de lijn 39 Brugge – De Haan. Er is om de 2 uur een bus. Aantal ritten: op weekdays 9 à 10 ritten per dag per richting, op zaterdag en zondag 7 ritten in elke richting.

Dichter bij de kerk is er een **flexhalte**: halte Houtave Centrum, gelegen op 100m (hoek Kerkhofstraat – Kapellestraat).

Fiets

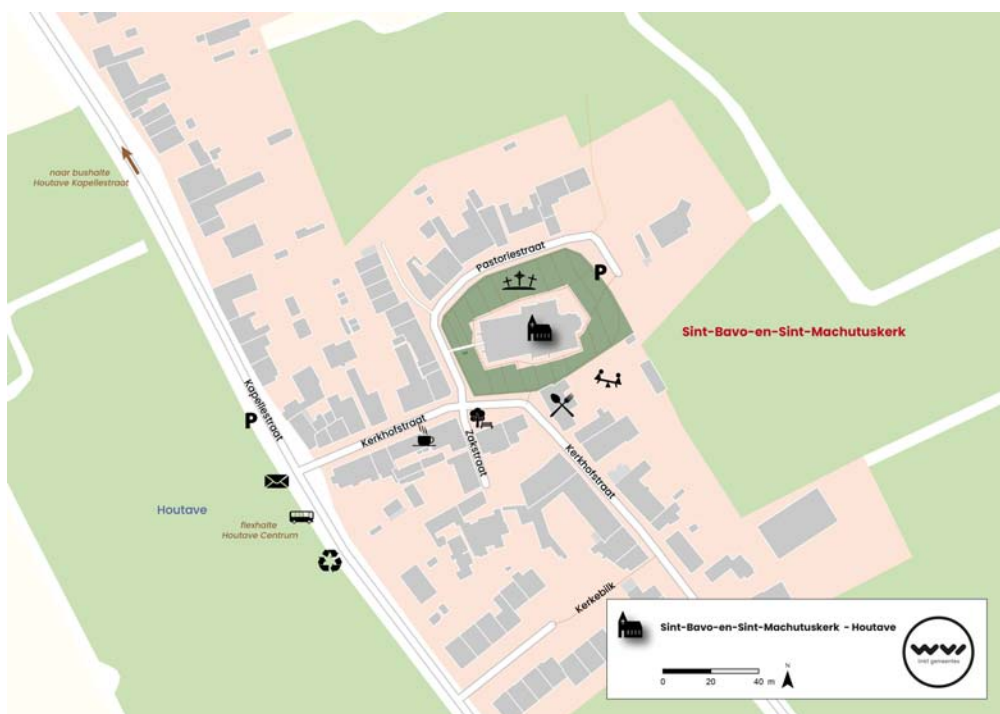
Rond Houtave liggen landelijke wegen met beperkt autoverkeer. De Kapellestraat heeft een afgescheiden fietspad tussen de dorpskern en de Oostendse Steenweg. Langs de Oostendse Steenweg ligt er op vandaag in de omgeving van Houtave enkel een aanliggend gemarkeerd fietspad.

Parkeren

Er zijn enkele parkeerplaatsen achter de kerk. Een uitgebreid parkeeraanbod is beschikbaar langs de Kapellestraat, op 100m van de kerk.

2.3.3.2. Aanwezigheid van andere relevantie publieke of private gebouwen.

De kerk is omgeven door een begraafplaats. Schuin tegenover de kerk bevindt zich de gemeenschapszaal 'De Maere' en er is een parking op het terrein van de kerkfabriek aanwezig voor een 20-tal auto's. Daarnaast is er heel wat bedrijvigheid aanwezig in de dorpskern. Restaurants, vakantiehuis Patchwork Atelier, Airbnb Cast, KLJ Oostende-Houtave en Atelier Tussenin zijn enkele voorbeelden.

2.3.3.3. Beschermd dorpsgezicht²⁰

Dorpskom Houtave

De dorpskom is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

De historische dorpskom van Houtave bevindt zich ten zuiden van de Oosternieuwweg Zuid. Centraal ligt de Sint-Bavo en Machutuskerk met omringend, omhaagd kerkhof. De kerk wordt omgeven door de Pastoriestraat, ten oosten, noorden en westen en de Kerkhofstraat ten zuiden. Ten oosten van de kerk situeert zich de pastorie met tuin, voorzien van een omwalling en grenzend aan een open landschap. Het noorden wordt getypeerd door lage hoefetjes en boerenwoningen onder pannen zadeldak opklimmend tot de 18de eeuw en een grootschalig schoolgebouw met onderwijzerswoning uit tweede kwart van de 20ste eeuw. Het westen en zuiden van het dorp omvatten een vrij goed bewaarde 19de-eeuwse gevelwand, voornamelijk langsheen de Kerkhofstraat bestaande uit breedhuizen tot twee bouwlagen onder pannen zadeldaken. Ten zuidwesten van de dorpskern bevindt zich de historisch omwalde hoeve, zogenaamd Vijverhof, omgeven door een open landschap.

²⁰ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Dorpskom*

Houtave [online], <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/13942> (geraadpleegd op 11 december 2024).

Hoekhuis, Pastoriestraat 1

Het hoekhuis is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Hoekhuis** sinds 24.09.2009 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Hoekhuis vermoedelijk met 18de-eeuwse kern. Woonhuis van twee bouwlagen onder schilddak (Vlaamse pannen); houten gootlijst. Lijstgevel met nu witgeschilderd bakstenen parent. Siermetselwerk en tandfries bovenaan. Vernieuwd houtwerk.

Omwalde en ommuurde pastorie, Pastoriestraat 11

De pastorie is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Omwalde en ommuurde pastorie**. Deze vaststelling is geldig sinds 24.09.2009 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Omwalde en ommuurde 18de-eeuwse pastorie in tuin gelegen aan het oostelijk uiteinde van de Pastoriestraat, achter de Sint-Bavo en Machutuskerk. De pastorie is al aangeduid op de kaart van Ferraris (1770-1778) met vierkante omwalling. In 1889 wordt een klein rechthoekig poortgebouw opgetrokken, parallel aan de westgevel van het hoofdvolume. In 1986 gebeurt een perceelwijziging en wordt de pastorie uitgebreid. Tevens wordt een nieuwe overdekte doorgang opgetrokken aan de straat. Vanaf de straat toegang naar omwalde en ommuurde pastorie via brugje en bakstenen poortgebouw; doorgang onder leien bedaking.

Exterieur

Vrijstaand herenhuis in laatclassicistische stijl gelegen in beboomde tuin begrensd door open polderlandschap aan noord-, oost- en zuidzijde. Dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder recent (1997) afgeplat zadeldak. Oorspronkelijk met sierlijk opengewerkt klokkenstoeltje met klok. Bakstenen lijstgevel met beraapte gevelparenten en hoge vlak gecementeerde plint; nieuwe gootlijst. Muurankers. Arduinen onderdorpels. Rechthoekige muuropeningen met deels behouden schrijnwerk; verticale roedeverdeling in bovenlicht op bovenverdieping. Schuiframen; rolluikkasten. Geriemde deuromlijsting in zwarte baksteen. Nieuwe deur. Toegangstrap met twee arduinen treden. Voetenschrapper. Aan oost- en westzijde nieuwe lage aanbouw onder meer keuken en garage; rechthoekige beeldnis ter vervanging van oorspronkelijk segmentbogige beeldnis.

Interieur

Nieuwe binnenindeling, zie voormalige typerende dubbelhuisplattegrond waarvan nu de centrale gang gesupprimeerd is zodat aan de westzijde één grote ontvangstruimte ontstaat (parochiezaal). Cementtegelvloer in rest van de gang. Houten binnendeuren, eenvoudige marmere schouwen. Opkamer op tussenverdieping. Op de bovenverdiepingen deuren met houtimitatiebeschildering. Kelder overdekt door tongewelf.

Vooraan aan zuidzijde de zogenaamd "Groene Kamer" (nu bureau) voorheen met wanddecoratie in textielbespanning (olieverf op baalkatoen) van de hand van Claessens (Blankenberge) en gemaakt circa 1900. Verschillende mariene en landelijke taferelen in Houtave, onder meer enkele hoeves zie

hoeve "De Grote Madeleine" (Oosternieuwweg-Noord nummer 21, nog met rosmolen en gotische inrijpoort), en zo meer. Later wordt een nieuwe muurbekleding aangebracht; alle taferelen worden uit de wandbespanning gesneden en ingekaderd aan de muur bevestigd. Behouden balkenzoldering. Hoge houten lambrisering. Fraai gesculpteerde houten haardbalk boven nieuwe bakstenen schouw.

Schoolgebouw en onderwijzerswoning, Pastoriestraat 4

Deze gebouwen zijn aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Schoolgebouw en onderwijzerswoning** sinds 24.09.2009 en zijn deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Voormalig schoolgebouw met onderwijzerswoning in neotraditionele bak- en zandsteenstijl, opgetrokken in 1951, zie datering in gevelsteen boven ingang, nu gekend als trefpunt "De Maere". Opgetrokken door architect Maurice Haegebaert (De Haan) en uitgevoerd onder aannemer Ghaesaert (Zedelgem).

Twee breedhuizen van telkens drie traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak, voormalig schoolgebouw rechts hoger opgetrokken. Bakstenen lijstgevel onder houten kroonlijst op klossen. Gebruik van natuursteen voor onder meer plint, vensterindelingen; kruiskozijsen. Houtwerk met grote roedeverdeling. Geriemde deuromlijstingen van zwarte baksteen. Gevelsteen met wapenschild centraal boven ingang rechts.

De boerenwoning, Kerkhofstraat 19

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Boerenwoning** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Half vrijstaande voormalige boerenwoning gelegen in een knik van de straat, in kern opklimmend tot de 18de eeuw, zie aanduiding op Ferrariskaart (1770-1778).

Boerenwoning onder zadeldak. Baksteenbouw met nu gecementeerde lijstgevel; witgeschilderde zijpuntgevel waarin beluikt zoldervenster. Aan oostzijde, de knik van de straat volgend, witgeschilderde bakstenen muur op zwartgeschilderde plint.

Burgerhuis, Kapellestraat 36

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Burgerhuis**. Deze vaststelling is geldig sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

19de-eeuws burgerhuis van twee bouwlagen onder zadeldak. Dubbelhuis met gecementeerde lijst- en zijgevel onder houten kroonlijst met tandfries. Muurankers in zijgevel. Segmentboogvormige muuropeningen waarin vernieuwd schrijnwerk. Inkomtrap met twee arduinen treden.

Burgerhuis, Kerkhofstraat 2

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Burgerhuis**. Deze vaststelling is geldig sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Burgerhuis, 19de-eeuws met oudere kern van drie traveeën en twee bouwlagen onder schilddak. Voorheen beraapte, nu beschilderde en gecementeerde lijstgevel onder houten gootlijst; sierankers. Segmentbogige muuropeningen waarin vernieuwd schrijnwerk.

Dorpswoning, Kapellestraat 32

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Dorpswoning** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Half vrijstaand breedhuis uit eind 19de-begin 20ste eeuw. Baksteenbouw van zes traveeën en een bouwlaag onder combinatie van schild- en zadeldak. Gecementeerde en witgeschilderde lijstgevel voorzien van imitatievoegen. Rechthoekige muuropeningen met arduinen onderdorpels; nieuw schrijnwerk.

Dorpswoning, Kerkhofstraat 10

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Dorpswoning** sinds 14.05.2024, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024, is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993 en was aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed 19de-eeuwse stadswoning van 24.09.2009 tot 14.05.2024.

Half vrijstaand breedhuis, 19de-eeuws, van zes traveeën en twee bouwlagen onder schilddak, nu café "In de Welkom". Gecementeerde en beschilderde lijstgevel voorzien van schijnvoegen onder houten gootlijst; vlak gecementeerde onderbouw en sierbanden. Rechthoekige muuropeningen waarin nieuw schrijnwerk; arduinen onderdorpels.

Gemeentehuis van Houtave, Kerkhofstraat 12

Het gemeentehuis is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Gemeentehuis van Houtave** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Voormalig gemeentehuis van Houtave, nu restaurant en kunstencentrum zogenaamd "De Roeschaert". Grenst aan de zuidzijde van het ommuurd kerkhof rond de dorpskerk. Half vrijstaand herenhuis in neoclassicistische stijl van vijf traveeën en twee bouwlagen onder schilddak (Vlaamse pannen). Dubbelhuis met gecementeerde en geschilderde lijstgevel op vlak gecementeerde

onderbouw; nieuwe PVC-gootlijst. Doorlopende arduinen dorpel. Ronde verluchttingsgaten in kelderverdieping voorzien van metalen roostertjes. Licht getoogde muuropeningen onder strek waarin houten kozijn met nieuwe roedeverdeling (PVC). Decoratieve sterren in blinde boogvelden van vensters. Betegelde onderdorpels van benedenverdieping. Licht getoogde deuropening met nieuwe deur en bovenlicht met gelijkaardige indeling (PVC). Toegangstrap van een arduinen trede. Drie voorgeplaatste natuurstenen schamppaaltjes.

Ten zuiden ervan in aansluitende stijl lagere aanbouw onder zadeldak; muurankers en beluikt zoldervenster in zijgevel. Losstaand bijgebouw onder afgeplatte bedaking; verankerde baksteenbouw met zelfde afwerking; gecementeerde zijgevel, beluikt zoldervenster aan straatzijde.

Herberg Drie Koningen, Kerkhofstraat 17

De herberg is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Herberg Drie Koningen** sinds 24.09.2009, is aangeduid als beschermd monument Herberg Drie Koningen sinds 26.05.2004, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Herberg "Drie Koningen". Vormt voorheen samen met de nabijgelegen hoeve en smidse (nummer 15) een geheel dat in de 19de eeuw als één grote afspanning lange tijd wordt uitgebaat. Naar verluidt kan de benaming teruggaan op een aloude traditie van een processie in Houtave op Driekoningendag.

Historiek

Lang gedateerd als 18de-eeuwse herberg. Vermoedelijk echter al in de 17de eeuw gebouwd als losstaande herberg met aanhorigheden, zie vermelding in een staten van goed (1654) van Marie Coussemaekere als "[...] eenen huys ende herberge, mette schueren ende stallingen [...] genoemd de Drye Coninghen, staande ende liggende binnen de ambochte en de prochie van Houtawe, comende metten westzyde lancxt de straete die loopt vander oosten naer den wester nieuwech door het dorp,[...] ghebruyckt door Jan de Ryckere [...]". In een akte van verpachting van 16 december 1771 vermeld als "[...] een woonhuys genaamd de 3 Koningen, gelegen in 't dorp van houttave [...]". In het laatste kwart van de 18de eeuw - op het moment dat de uitbating gebeurt door de familie Coudeville volgens naambord "Herberg "Drie Koningen" O. Coudeville - 1785" wordt de herberg aan de westzijde langsheen de straat uitgebreid met stallingen en een hoeve (nummer 15) die lange tijd als één grote afspanning worden uitgebaat. In 1872 (zie datering) wordt het geheel nog eens uitgebreid met een schuur aan het westelijke strateinde (nummer 13). In de 19de eeuw is de afspanning eigendom van onder meer respectievelijk de familie Mabeoone en enkele Oostendse brouwers.

Tot de Tweede Wereldoorlog voert men in de herberg toneelstukken op en vinden er onder meer trouwpartijen en begrafenismaaltijden plaats. Tevens houdt het gemeentebestuur van Houtave er vaak zijn zittingen. In 1946 wordt het achterliggend bakhuis verruimd. In 1982 wordt de herberg van de naastgelegen hoeve afgesplitst. De achtergevel wordt verbouwd in 1986. Nu eetgelegenheden met landelijke specialiteiten.

Exterieur

Laag half vrijstaand hoekwoning van vijf en twee traveeën en een bouwlaag onder zadeldak; twee opkamertraveeën langs de Zakstraat onder hoger zadeldak met aandak en muurvlchtingen. Hanggoot met gootijzers. Hoge bakstenen schoorsteen. Witgekaleide baksteenbouw op hoge gepekte plint; muurankers. Kelder onder opkamer met vensters voorzien van dievenijzers. Licht getoogde muuropeningen onder strek met oorspronkelijk schrijnwerk met grote roedeverdeling; luiken. Arduinen onderdorpels. Getoogde deuropening met vernieuwde deur en bovenlicht.

Langs de Zakstraat via ijzeren hek smalle toegang tot kleine betegelde binnenkoer waarrond bijgebouwen. Witgekaleid voormalig bakhuis en zomerkeuken onder zadeldak (nok evenwijdig met Kerkhofstraat, Vlaamse pannen); rechthoekige muuropeningen met deels vernieuwd schrijnwerk; betegelde onderdorpels.

Interieur

Inkomdeur leidt onmiddellijk naar gelagkamer, naar verluidt met aankleding grotendeels daterend van 1903, evenwel met oudere -oorspronkelijke- interieurelementen. Balkenzoldering van moerbalken met geprofileerde balksleutels en kinderbalken bekleed met spreidseel. Omlopende geschilderde houten lambrisering. Veelkleurige cementtegelvloer. Eenvoudig geschilderd houten schouw, onder meer met voluutconsoles op tandlijstje. Toegang tot achterliggende later heringerichte tweede gelagzaal eveneens met balkenzoldering en veelkleurige cementtegelvloer. Nieuwe bakstenen schouw. Huidige keuken in zuidelijke aanbouw met nieuwe tegelvloer. Vanuit gelagzaal trap naar opkamer met arduinen bloktrede en treden bekleed met cementtegels; ijzeren leuning. Toegang via laag houten opgeklampt geschilderd deurtje waarrond geprofileerde deuromlijsting met brede kroonlijst. Deels vernieuwde opkamer met balkenzoldering en cementtegelvloer; nieuwe bakstenen schouw. Kelder onder opkamer met troggewelfjes en Boomse tegelvloer. Dakstoel met schaar- en nokgebinte; pen- en gatverbinding.

De hoekwoning, Kerkhofstraat 19

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Hoekwoning** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Hoekwoning, voormalige boerenwoning in kern opklimmend tot de 18de eeuw, zoals aangeduid op Ferrariskaart (1770-1778). Boerenwoning met opkamertravee onder verspringend zadeldak (nok evenwijdig met straat, Vlaamse pannen). Baksteenbouw met nu gecementeerd gevelparement onder houten gootlijst op klossen (opkamer). Rechthoekige muuropeningen met vernieuwd schrijnwerk; nieuwe deur. Kleine spitsbogige kelderopening onder opkamer.

Hoeve met smidse, Kerkhofstraat 15

De hoeve is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Hoeve met smidse** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en

is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Huidig restaurant "Travalie", voorheen deel van de 18de-eeuwse hoeve met smidse. In 1785 wordt de herberg "Drie Koningen" op de hoek met de Zakstraat (nummer 17) aan de westzijde langsheen de straat uitgebreid met stallingen en een hoeve, in de 19de eeuw uitgebaut als één grote afspanning. In 1863 wordt een deel ingericht als smidse. In 1980 gerenoveerd en omgevormd tot huidige horecagelegenheid. Voormalige hoeve van het langgeveltype bestaande uit boerenwoning met geïncorporeerde stal en smidse. Gecementeerde en beschilderde baksteenbouw onder zadeldak; klimmend dakvenster. Muurankers. Segmentboogvormige muuropeningen onder strek en klein halfcirkelvormig venstertje in linkertravee; vernieuwd houtwerk met kleine roedeverdeling. Betegelde onderdorpels. Nieuwe driedelige inkom onder houten luifel.

Hoeve Vijverhof, Westernieuweg Zuid 14

De hoeve is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Hoeve Vijverhof**. Deze vaststelling is geldig sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Historische omwalde hoeve zogenaamd "Vijverhof", ook gekend als "Waterhof" of "Tempeliershof", gelegen ten noordwesten van de historische dorpskom. Opgenomen in het dorpsgezicht beschermd bij Ministerieel Besluit van 19/01/1993. Hoeve in oorsprong bestaande uit een deels omwald opperen neerhof, met zichtbaar bewaard gebleven structuur.

Historiek

De historiek van de hoeve gaat terug op een zeer oude nederzetting. Wordt beschouwd als een hof van de Tempeliers, die in de middeleeuwen verschillende bezittingen hebben in deze streek, en waarrond verschillende sagen gegroeid zijn. Volgens de legende is er vanuit de kelder van het huis een onderaardse gang zowel naar de dorpskerk als naar het "Middelhof", later "Groot Middelhof" genoemd (Brugse Steenweg nummer 27). De oudste vermelding van de hoeve dateert uit een ommeloper van 1554: "[...] de hofstede daer de weduwe van Jan Nocke wuendt mette walgrachten ende synghele rontsomme mette westzijde aen huerlieder landt, streckende met een dreve ten zuudtwesthoecke west tot an de Westernieuwech". Hieruit blijkt dat de hoeve tijdens de 16de eeuw omwald is en omgeven door een walgracht. Op de kaart van P. Pourbus (1561-1571) wordt de hoeve aangeduid met een dubbele omwalling waarin een gebouw en enkele losse bestanddelen. Op een kaart van 1764 is de configuratie van de toenmalige hoeve te zien. Toegang via een dreef ten oosten van de Westernieuweg, waarlangs onder meer een houten standaardmolen op teerlingen zich bevindt met bijhorend molenhuis en ten westen ervan een geometrisch aangelegde tuin. De toenmalige omwalde hoeve bestaat uit een zogenaamd "neerhof" met bijgebouwen omgeven door een grosso modo rechthoekige omwalling toegankelijk aan de westzijde door middel van een poortgebouw en met kleine opening aan de oostzijde. Binnen die omwalling aan de noordzijde het zogenaamd "opperhof", gelegen op een hoogte omgeven door een cirkelvormig grachtentracé. Dit opperhof is toegankelijk via een brugje, naar verluidt aan weerszijden met arduinen zuilen waarop een soort wapen is geplaatst, met een ingekapte ring erop. Het woonhuis is in twee gedeeld door een lange gang die leidt over een open koer naar de eigenlijke woonst. De toenmalige eigenaar is

Charles Triest, "heere van Crijnghen". Op de kaart van Ferraris is de hoeve met beboomde paden verbonden met de huidige Oostendse Steenweg en de Kapellestraat. Vóór 1805 wordt een schuur aan de ingang van het hof opgetrokken. Tussen 1805 en 1830 verdwijnen de omwalling van de hoeve en de molen langs de invalsweg, zie het primitief kadasterplan van circa 1830. Ten noorden van het opperhof is een boomgaard gelegen, ten zuiden van het erf een tuin. In de loop van de 19de of de 20ste eeuw wordt de boerenwoning uitgebreid door een aanbouw in het zuidwesten. De cirkelvormige gracht wordt deels gedicht. Aan de rand van de gracht wordt een kleine stal opgetrokken en buiten de vroegere omwalling een loods. In 1986 wordt deze loods uitgebreid en worden de percelen rond de hoeve door een ruilverkaveling samengevoegd tot één geheel. De boerenwoning wordt gerenoveerd. In de laatste jaren 1990-begin 2000 verwaarlozing van de oorspronkelijke bijgebouwen, onder meer stal en bakhuis. Eind september 2002 instorting van de stal. Plannen tot instandhoudingswerken van het bakhuis in 2003.

Beschrijving

Hoeve met losse bestanddelen met voormalig "opperhof" gelegen op terp met aan de noordoostzijde restant van de cirkelvormige omwalling. Boerenwoning en aanpalende bijgebouwen opklimmend tot minimaal de 16de eeuw als deel van oorspronkelijk opperhof. Twee parallelle bakstenen volumes onder zadeldaken (nok loodrecht op straat, Vlaamse pannen) verbonden door haakse vleugel; witgekalkt op gepekte plint. Steunberen. Gerenoveerd boerenhuis onder meer met gewijzigde muuropeningen en vernieuwd schrijnwerk. Sierankers; bakstenen deuromlijsting. Vernieuwd interieur. Ten oosten ervan palend aan kleine binnenkoer een bakhuisje, anno 2002 in sterk vervallen staat. Witgekalkte baksteenbouw, met gecementeerde gevels aan de zijde van de binnenkoer. Een groot losstaand stalgebouw op het voormalige neerhof, aan de zuidoostzijde van het nu verhard erf. Witgekalkte baksteenbouw op gepekte plint onder zadeldak met dakoverstek (nok evenwijdig met straat, Vlaamse pannen), voorzien van steunberen tussen de traveeën. Ingestort eind september 2002. Ten noorden ervan klein stalletje. Aan de westzijde van het erf een schuur, wellicht daterend uit het begin van de 19de eeuw, later uitgebreid; steunberen. Aanpalende recente aardappelloods.

Mariagrot, Kerkhofstraat

De **grot** is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave. Deze bescherming is geldig sinds 19.01.1993.

Half vrijstaande Mariagrot palend aan zuidzijde van nummer 25, gebouwd circa 1850 door de dorpsbewoners van Houtave. Onregelmatig gevormde grot afgewerkt in breuksteen als rotsimitatie. Aan zuidzijde geopend: onderaan korfboogvormige nis waarin zitbank en smallere beeldnis bovenaan met Mariabeeld. Tweede beeldnis aan straatzijde.

Schoolcomplex met hoofdgebouw, Kerkhofstraat 23-25

Het complex is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Schoolcomplex met hoofdgebouw** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Voormalig 19de-eeuws schoolcomplex met hoofdgebouw gedateerd "ANNO 1896" boven inkom (nummer 23), opgetrokken door de zusters van de Heilige Vincentius van Lendeledede. Wordt in de loop van de 20ste eeuw uitgebreid met bijgebouwen aan noord- en zuidzijde. Nu leegstaand.

Nummer 23. Hoofdgebouw opgetrokken in neoclassicistische stijl. Dubbelhuis van twee bouwlagen met zolderverdieping onder zadeldak (nok evenwijdig met straat, mechanische pannen). Sierlijk opengewerkt klokkenstoeltje met klok. Gecementeerde en van schijnvoegen voorziene lijstgevel; nieuwe kroonlijst (PVC); vlak gecementeerde onderbouw en doorlopende dorpels. Segmentboogvormige muuropeningen onder strek met versierde sluitstenen, op bovenverdieping voorzien van sierlijst. Behouden houtwerk. Segmentbogige deuropening waarboven lege beeldnis en kruis. Deels beglaasde deur met bovenlicht waarin glas in lood. Toegangstrap van twee arduinen treden. Voetenschrapper.

Aan zuid- en noordzijde bijgebouwen opgetrokken in 1956 ter uitbreiding van de school. Aan noordzijde lange vleugel met klaslokalen, baksteenbouw van negen traveeën en een bouwlaag onder pannen zadeldak (nok evenwijdig met straat). Licht getoogde muuropeningen waarin schrijnwerk met grote roedeverdeling. Haaks erop aansluitend witgeschilderde bakstenen bijgebouwen met zwartgeschilderde plint onder gekoppelde pannen zadeldaken (nok evenwijdig aan straat). Aan zuidzijde bakstenen bijgebouwtje (nummer 25) van een bouwlaag onder schilddak (nok evenwijdig met straat, mechanische pannen). Vier kleine rondboogvenstertjes waarin glas in lood. Gebruik van natuursteen voor onder meer omlijstingen, afzaten en rondboognisje boven deur.

Schuur, Kerkhofstraat 13

De schuur is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Schuur** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Huidige taverne "'t Muzikantje", 19de-eeuwse voormalige schuur als uitbreiding van de naastgelegen 18de-eeuwse hoeve, zoals gedateerd in westelijke zijpuntgevel "1872". Samen met de herberg "Drie Koningen" op de hoek met de Zakstraat (nummer 17) en de naastgelegen voormalige hoeve en smidse (nummer 15) in de 19de eeuw uitgebaat als één grote afspanning.

Voormalig schuurgebouw (dwarsschuur) onder zadeldak (nok evenwijdig met straat, Vlaamse pannen); twee dichtgemetselde linkertraveeën horen nu bij nummer 15. Witgeschilderde baksteenbouw op zwart gecementeerde plint onder geajoueerde houten gootlijst; muurankers. Rechthoekige muuropeningen met afgeronde hoeken onder strek; vernieuwd houtwerk (T-ramen). Betegelde onderdorpels. Voormalige korfboogvormige poortopening waarin huidige nieuwe deels beglaasde inkom. Radvormig uilengat in westelijke zijpuntgevel waarboven hoefijzervormig bakstenen lijstje. Aan westzijde hoge bakstenen muur en lage aanbouw onder pannen lessenaarsdak met gelijkaardige houten gootlijst.

Sint-Antoniuskapel, Kapellestraat

De kapel is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Sint-Antoniuskapel** sinds 24.09.2009, is deel van de aanduiding als vastgesteld bouwkundig erfgoed Dorpskom Houtave sinds 14.05.2024 en

is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Sint-Antoniuskapel of schaperskapel, gelegen op de noordoostelijke hoek van de Kapellestraat en de Westernieuwweg-Zuid.

Referentiepunt in het open landschap versterkt door dikke knotwilg achter de kapel. Opgericht in 1854 uit dank aan een zogenaamde wonderlijke tussenkomst waarbij de schaapherder Antonius Van Lier met zijn kudde schapen ontsnapt aan de aanvallen van een dolle hond, zie bronzen gedenkplaat: "Deze capelle is gesticht ter eer van den H. Antonius eremyt door Antonius van Lier Anno 1854 Schapherder geboren te Nunheim Prov. Lembourg Canton Rurmonde. Vernieuwd en ingewijdt op zon. 12 aug. 1900". De kapel raakt in verval en wordt in 1900 door toedoen van Pastoor Carlier van Houtave volledig hersteld en op 12 augustus 1900 ingewijd. Oorspronkelijk wordt een houten beeldje van Sint-Antonius geplaatst in de kapel, na een diefstal overgebracht naar de parochiekerk en later vervangen door een gipsen beeld; nu nieuw beeld. De kapel is door de gemeente heropgebouwd in 1996.

Bakstenen deels gecementeerd kapelletje onder zadeldakje. Rondboognis met betraliede afsluiting. IJzeren kruis als topstuk.

Half vrijstaande dorpswoning, Zakstraat 1

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Half vrijstaande dorpswoning** sinds 24.09.2009 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Houtave sinds 19.01.1993.

Half vrijstaande dorpswoning van zes traveeën en anderhalve bouwlaag onder zadeldak (nok parallel aan de straat, mechanische pannen); links geïncorporeerd stalletje. Gecementeerde voorgevel met siervoegen; zwart geschilderde plint. Licht getoogde muuropeningen met vernieuwd houtwerk.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies²¹

Liturgisch gebruik in hoofdbestemming volgens de kalender en occasionele vieringen:

- Eucharistievieringen (2de zondag van de maand).
- Gezellig napraten met een drankje na de mis (vrije bijdrage) zeer aangenaam voor iedereen.
- 'Gastvieringen' (gelovigen van buiten de parochie).
- Huwelijksvieringen (11 over de periode 2017 – 2024).
- Doopvieringen (30 over de periode 2017 – 2024).
- Uitvaartdiensten (37 over de periode 2017 – 2024).
- Vormsels.
- Inschrijvingen vormsel.
- Catechese en Vormselwerking.
- Palmzondag met verkoop van palmier.
- Goede week rondgang (witte donderdag).
- Moeder- en vaderdag.
- SINT BAVO viering tevens dank na oogst met receptie.
- Valentijn viering voor de jubilarissen en pas gehuwden van de 4 parochies en van pastorale eenheid.
- Gebedsvieringen.
- Vespers op 1 november (kruisje worden opgehaald van de overledenen van de 4 parochies).
- Adventsperiode: poëzie in de kerk en een adventskrans.
- Werken rond 'welzijnszorg' en 'soep op de stoep' elke week in elke kerk.
- Startviering KLJ.
- Solidariteitsviering rondgang over de 4 parochies.
- Lichtmis in Houtave tot 2020 (nu in Zuienkerke).
- Kerstviering met vormelingen en jongeren en het bewonderen van de kerstbeelden.
- Broederlijk Delen' een solidariteitsdrink wordt georganiseerd en ook een activiteit met vormelingen (= een opbrengst voor Broederlijk Delen) (rondgang).

In de St.-Bavokerk van Houtave wordt naast de erediensten ook ingezet op de organisatie van **niet-liturgische activiteiten en valorisatie**. Er wordt gestreefd om dit zo te behouden, zo niet uit te breiden in functie van een breder gebruik voor en gedragen door de lokale parochiale gemeenschap.

- Concerten.
- Kunstviering met kunstwerken van een kunstenaar.
- Kunstroute met tevens tentoonstelling in de kerk.
- 11 november wapenstilstand (rondgang).
- Lezing van Manu Keirse.
- Elk jaar de grote kuis in de kerk met 10 vrijwilligers.
- Voorstel boek van Houtave.
- Bezoek kinderen van school.

²¹ Kerckfabriek en Pastorale Gemeenschap St-Bavo Houtave: Kerkenbeleidsplan 2026-2031.

- Rondleiding in de kerk met gids.
- Een boek is aanwezig op een tafel waarin heel veel mensen hun gedachten, gebed en vraag neerschrijven.
- Tevens zijn er kinderboeken aanwezig voor onze kleinste.

Er is geen sprake van nevenbestemming of herbestemming.

Alle betrokken partijen (lokaal Pastoraal Team en Kerkfabriek) staan in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen en/of opportuniteiten.

2.3.5. Financieel overzicht (optioneel)

Schematisch overzicht van grote werken aan de kerk die moeten gebeuren en waar consensus over is tussen gemeente en centraal kerkbestuur / kerkfabrieken.

Jaar	Grote werken aan de parochiekerk	Budget	Uitvoering
2025	Buitenschilrestauratie Bureau aangesteld voor premie-aanvraag bij AOE en publicatie van de aanbesteding; bespreking op CBS 10 dec. 2024.	Raming: 391.733 €	Gepland: 2 ^{de} trimester tot en met 4 ^{de} trimester 2026
2025	Herstel torenuurwerk	17.574 €	18 maart 2025

Kerkfabriek exploitatietoelage per jaar in Meerjarenplan (MJP)

2025	2026	2027	2028	2029
0 €	Bedrag	Bedrag	Bedrag	bedrag

2.4. Parochiekerk Sint-Michiel te Zuienkerke

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Bron: [Sint-Michiel | Maria, Ster der Zee](#)

2.4.1. Identificatie²²

Naam: Parochiekerk Sint-Michiel

Geografische ligging:

- Kerkstraat 1A 12, 8377 Zuienkerke
- Provincie: West-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Brugge
- Dekenaat of Regio: Decanaat Oostende-Blankenberge; PE Maria Ster-der-Zee Blankenberge-Zuienkerke
- Parochie: St-Michiel Zuienkerke

Eigenaar: kerkfabriek

²² INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Michiel* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58088> (geraadpleegd op 11 december 2024).

Bescherming(en):

- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Parochiekerk Sint-Michiel
Deze vaststelling is geldig sinds 14-05-2024
- is aangeduid als beschermd monument Parochiekerk Sint-Michiel
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993
- omvat de aanduiding als beschermd monument Parochiekerk Sint-Michiel: oude delen
Deze bescherming is geldig sinds 19-04-1937
- is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Zuienkerke: centraal deel
Deze bescherming is geldig sinds 19-01-1993
- is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Sint-Michielskerk
Deze vaststelling was geldig van 24-09-2009 tot 14-05-2024

2.4.2. Beschrijving

a) *Cultuurhistorische waarde*²³

De toekenning van het parochiaal statuut aan Zuienkerke dateert vermoedelijk uit de 10de eeuw. Zuienkerke werd waarschijnlijk uit de parochie Sint-Andries afgesplitst, die eerder uit Snellegem was ontstaan. Tussen 1089 en 1108 krijgt het Brugse Sint-Donaaskapittel er het patronaatsrecht. In 1108 wordt dit recht door de bisschop van Doornik, Balderik, bevestigd. Wellicht beschikte Zuienkerke aanvankelijk slechts over een eenvoudige bidplaats, die een dochterkerk van Uitkerke vormde.

Het eerste kerkgebouw, gewijd aan de aartsengel Michaël, wordt op het einde van de 12de of in het begin van de 13de eeuw vervangen door een laatromaanse, basilicale kruiskerk, waarvan slechts de torenvoet is bewaard. De eerst vermelde pastoor van de parochie is een zekere Boudewijn. Op het einde van de 13de eeuw wordt de kerk tot een gotische constructie verbouwd. De achzijdige torenbekroning is 15de-eeuws, net als de koorabsiden. Rond 1570 wordt Zuienkerke getroffen door de watergeuzen. Het kerkgebouw is in een erg vervallen staat en wordt als schuur gebruikt wanneer Rodoan, de Brugse bisschop, een bezoek brengt aan de landelijke parochie. Hij spoort de inwoners aan om hun verwoeste bedehuis te herstellen. Tussen 1615 en 1618 worden de koorpartij en de sacristie grondig gerestaureerd en aan de smaak van de tijd, de barok, aangepast. De restauratie van de toren werd pas in 1627 beëindigd. De benedenkerk blijft in ruïneuze toestand tot de sloping van het ganse westwerk in 1698, waardoor de vroegere vieringtoren een geveltoren wordt. In de loop van de 17de en 18de eeuw krijgt het interieur een nieuwe aankleding en rond 1734 ondergaat het gebouw nogmaals een volledige herstelling. In 1833 werd de kerktoren gerestaureerd omdat ze ernstige stabiliteitsproblemen vertoonde. De kerkhofmuur met gietijzeren hekken werd in 1880 vernieuwd. In 1890 moest de ganse dakbedekking van de kerk worden vervangen. Dat was vijftig jaar later, in 1940, opnieuw nodig. In 1951 werd de kerktoren nogmaals aangepakt. In 2000 is de Sint-Michielskerk opnieuw aan een algemene restauratie onderworpen.

Georiënteerde pseudo-hallenkerk, gelegen ten westen van een terp genaamd "'t hooghe stuck" en volledig omringd door een ommuurd kerkhof.

Interieur

Meubilair voornamelijk in barok- en rococostijl. Het hoogaltaar en Onze-Lieve-Vrouwaltaar (noordelijke zijbeuk) zijn houten portiekaltaren uit 1642, uitgevoerd in barokstijl in het atelier van weduwe Adriaen Masyn, verguld en beschilderd door Jan Baptiste Delsusa. Het Sint-Cornelius-altaar (zuidelijke zijbeuk) is iets jonger (1646-1648). Eikenhouten communiebank (1730, naar ontwerp van Andries Dhollander) en twee eikenhouten biechtstoelen met bijhorende lambriserings (1718, naar ontwerp van Aernoudt Pulinx en 1729, naar ontwerp van Andries Dhollander) in Lodewijk XIV-stijl. Eikenhouten rococo preekstoel van rond 1750. Opvallend orgel toegeschreven aan Dominicus Berger (Brugge) met blauw geschilderde eiken- en grenenhouten orgelkast in late Lodewijk XV-stijl (1789),

²³ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Michiel* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58088> (geraadpleegd op 11 december 2024).

vermoedelijk afkomstig uit een gesupprimeerd klooster en gerestaureerd in 1973-1974 door de firma Loncke (Zarren). Doopvont in marmer, uitgevoerd door de firma Derre (Brugge), met koperen deksel gesmeed door Joseph Vanden Driessche (Oedelem), samen met het afsluithek (1844). Opvallend 17de-eeuws schilderij met de voorstelling van Maria en kind Jezus in een medaillon met vruchten en bloemen.

b) Bouwfysische toestand

Volgens het **rapport van de bouwkundige inspectie van Monumentenwacht van 23-11-2020** verkeert het gebouw in een **goede staat**.

Restauraties/renovaties en investeringswerken²⁴:

- In 2017: herstelling vloerplaat in wit marmer.
- In 2020: tijdens laatste bouwkundige inspectie d.d. 23-11-2020 op vraag van aannemer P. Nijs die bezig was met de restauratiewerken aan het onderste deel van de torenromp. Op het moment van de inspectie zat men in de laatste fase, namelijk de schilderwerken (door de firma De Witte). De binnenkant van de kerk is volledig herschilderd. De werken werden uitgevoerd onder leiding van studiebureau Lobelle.
- In 2020: investeringen in brandbeveiliging en brandalarmen, bewegingsalarmen en bewakingscamera's in functie van de veiligheid.
- In 2021: vervanging van de CV-ketel.
- In 2022: restauratie van de kerkhofmuur (in het kader van het behoud van het dorpsgezicht).
- In 2022: herstelling van het dak van de sacristie na stormschade.
- In 2023: schilderen van muren en plafond na waterschade.
- In 2024: aanpassingswerken aan de elektriciteitsleidingen in functie van de brandveiligheid, vervanging verlichting door LED verlichting en herschilderen buitenschrijnwerk.

c) Architecturale mogelijkheden (optioneel vanaf 2025)

Grootte, opdeelbaarheid en inrichting²⁵

Westgevel gestut door zware steunberen (circa 1734) die de korbogige ingang flankeren. Aanbouw met tuitgevel en staande ovale oculus. Westtoren met laatromaanse (eind 12de, begin 13de-eeuwse), vierkante romp voorzien van veldstenen pijlers, gaat bovendaks over in 15de-eeuwse achtkant in tufsteen door middel van met halve piramiden afgedekte trompen, bekroond door een achtzijdige, ingesnoerde naaldspits. Sierlijke korbogfries op consoles boven rondbogige galmgaten

²⁴ Rapport bouwkundige inspectie Monumentenwacht 23-11-2020; Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap St-Michielskerk Zuienkerke: Kerkenbeleidsplan 2026-2031.

²⁵ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Michiel* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58088> (geraadpleegd op 11 december 2024).

met natuurstenen deelzuiltje en bakstenen waterlijst. Grote, gedrukte gotische spitsboog met natuurstenen ontlastingsboog boven toreningang en het daarboven gelegen korfboogvenster maakten eertijds deel uit van de doorgang naar de verdwenen, 13de-eeuwse benedenkerk en wijst erop dat deze toren oorspronkelijk de vieringtoren was. Zijbeuken geritmeerd door sterk verspringende steunberen met daartussen segmentboogvensters, waarvan sommige in een vlakke omlijsting met oren. Hoogkoor verlicht door twee segmentboogvensters en twee driezijdige oculi. Aan elke zijde nog duidelijke sporen van de 15de-eeuwse spitsboogvensters. Sacristie verlicht door segmentboogvensters.

Verankerde baksteenbouw met leien bedaking. Plattegrond ontvouwt driebeukig schip, in het oosten afgesloten door drie driezijdige apsissen, met verhoogde middenbeuk en westtoren. Noordelijke zijbeuk (13de-eeuws noordelijk zijkoor dat in het begin van de 17de eeuw werd gerestaureerd en aangepast) telt drie traveeën en is voorzien van vermoedelijk 17de-eeuwse aanbouw ten noorden (sacristie). Zuidelijke zijbeuk, met een gelijkaardige geschiedenis, telt vier traveeën en heeft aanbouw ten westen (berging).

Wit bepleisterd interieur, verdeeld in drie beuken door twee rondbogige en twee spitsbogige scheibogen op pijlers. De rondbogige scheibogen ter hoogte van de laatromaanse vieringtoren. Middenbeuk overwelfd met houten spitstongewelf voorzien van gordelbogen, zijbeuken met eenvoudig houten tongewelf. Gewelfribben op engelenhoofdjes in 15de-eeuwse afsluiting zijkoren. Bevloering met afwisselend basècle of zwart marmeren tegels en wit marmeren tegels.

Voorzieningen (verwarming, sanitair, keuken, elektriciteit)

De kerk kan verwarmd worden, er is geen keuken. Het toilet is verbonden aan de sacristie en is niet openbaar. In 2023 werd een mobiele wastafel geïnstalleerd in de sacristie.

Toegankelijkheid voor mindervaliden

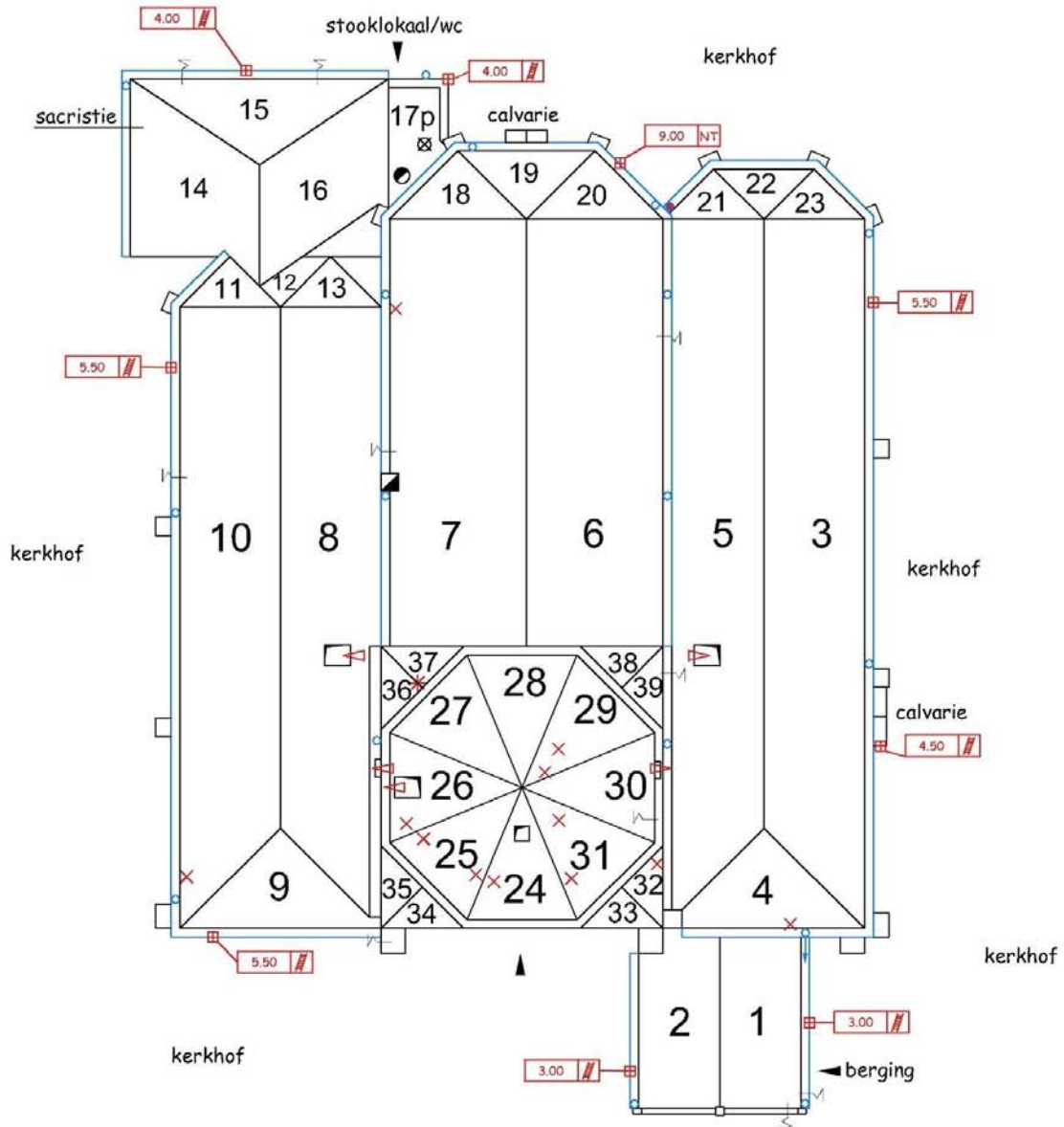
De kerk is toegankelijk voor rolstoelgebruikers door middel van een houten aangebrachte helling.

Uitbreidingsmogelijkheden en mogelijkheden om deelruimtes af te splitsen

De kerk is volledig omringd door een ommuurd kerkhof.

LEGENDE BOUWKUNDE:

- ◀ toegang
- ◁ toegang tot het dak
- [muurladder
- dakluik in hellend dak
- regenwaterafvoer
- regenwaterafvoer met verloop
- ⊠ luchtkanaal
- schouw
- lek in regenwaterafvoer
- * losgekomen noklood
- × uitgezakte lei
- ↖ barst

monumentenwacht
West-Vlaanderen APB

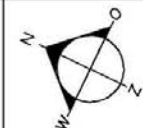
Object : Sint-Michielskerk

Adres : Kerkstraat
8377 Zuienkerke

Plan : Dakenplan (Situatieschets)

Dossiernr. : 50157

Tekenaar : Bart Cliteur

Datum : 14/12/2020

Aanwezigheid van waardevol interieur/cultuurgoederen²⁶

- Altaren: het hoogaltaar en Onze-Lieve-Vrouwaltaar (noordelijke zijbeuk) zijn houten portiekaltaren uit 1642, uitgevoerd in barokstijl in het atelier van weduwe Adriaen Masyn, verguld en beschilderd door Jan Baptiste Delsusa. Het Sint-Cornelius-altaar (zuidelijke zijbeuk) is iets jonger (1646-1648).
- Communiebank en biechtstoelen: eikenhouten communiebank (1730, naar ontwerp van Andries Dhollander) en twee eikenhouten biechtstoelen met bijhorende lambrisering (1718, naar ontwerp van Aernoudt Pulinx en 1729, naar ontwerp van Andries Dhollander) in Lodewijk XIV-stijl.
- Preekstoel: eikenhouten rococo preekstoel van rond 1750.
- Orgel: opvallend orgel toegeschreven aan Dominicus Berger (Brugge) met blauw geschilderde eiken- en grenenhouten orgelkast in late Lodewijk XV-stijl (1789), vermoedelijk afkomstig uit een gesupprimeerd klooster en gerestaureerd in 1973-1974 door de firma Loncke (Zarren).
- Doopvont: doopvont in marmer, uitgevoerd door de firma Derre (Brugge), met koperen deksel gesmeed door Joseph Vanden Driessche (Oedelem), samen met het afsluithek (1844).
- Schilderij: opvallend 17de-eeuws schilderij met de voorstelling van Maria en kind Jezus in een medaillon met vruchten en bloemen.

d) Biodiversiteit (optioneel)

Het rapport van de bouwkundige inspectie van Monumentenwacht d.d. 23-11-2020 maakt melding van uitwerpselen van vleermuizen op de zolder van de sacristie. Aangezien vleermuizen beschermde en nuttige dieren zijn, werd doorverwezen naar de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt.

²⁶ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Parochiekerk Sint-Michiel* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/58088> (geraadpleegd op 11 december 2024).

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

2.4.3.1. Bereikbaarheid

Openbaar vervoer

Naast de kerk bevindt zich de halte Zuienkerke Dorp, bediend door de lijn 49 Brugge – Wenduine. Deze lijn heeft een frequentie van 1 bus om de 2 uur. Aantal ritten: op weekdays 8 à 9 ritten per richting, op zaterdag en zondag 6 à 7 ritten per richting.

De halte wordt uitgebouwd als hoppinpunt.

Men kan ook gebruik maken van het **flexvervoer**.

Een hoger busaanbod is er aan de halte Zuienkerke Kruiskalsijde, aan de Blankenbergse Steenweg, op **1,8 km** van de kerk. Hier stopt de lijn 40 Brugge – Blankenberge met een frequentie van 2 bussen per uur, zowel op weekdays als op zaterdag en zondag.

Fiets

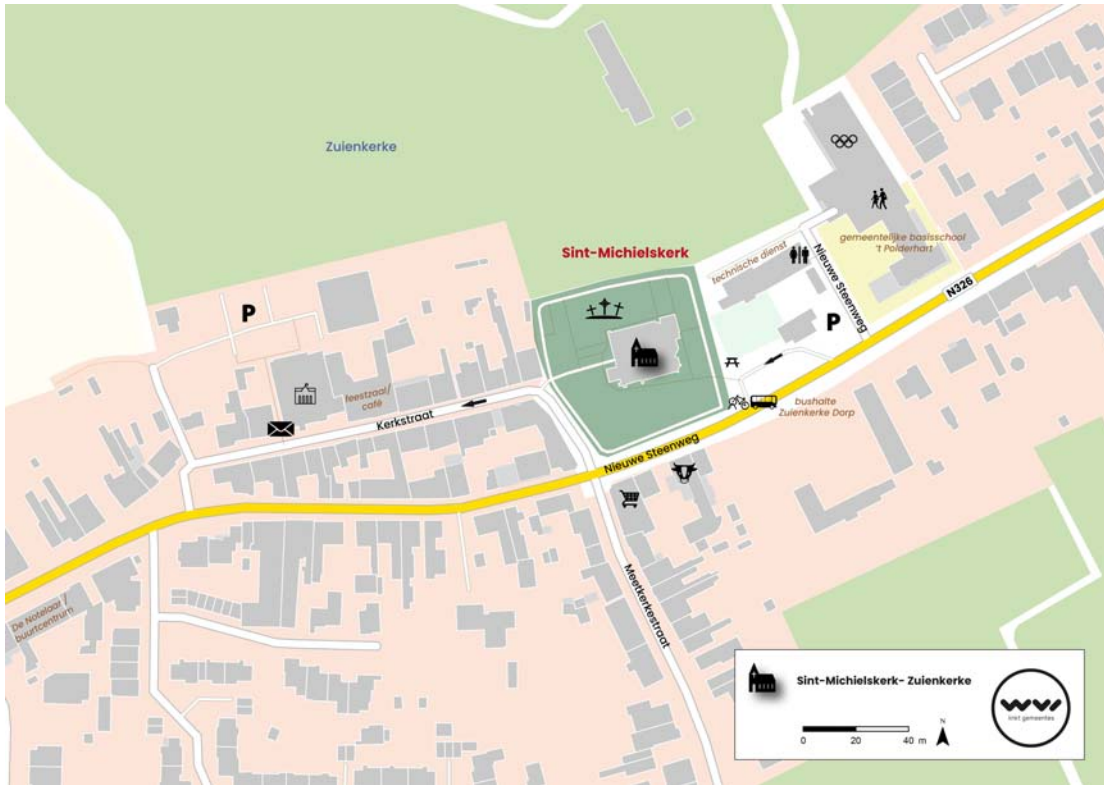
Naast de kerk loopt de Nieuwe Steenweg, waar een duidelijk hogere verkeersintensiteit is dan in de andere dorpen. Binnen de dorpskern is er gemengd verkeer. Buiten de dorpskern is er een afgescheiden fietspad.

Parkeren

Er is een kleine parking bij de school achter de kerk. Men kan ook gebruik maken van de parking achter het gemeentehuis op 150 m van de kerk.

2.4.3.2. Aanwezigheid van andere relevante publieke of private gebouwen

Er is parking voorzien nabij de kerk voor een 20-tal wagens. De parking is gelegen naast de sporthal en de gemeenteschool. Het gemeentehuis, de bibliotheek, B-post, B&B's en enkele eetgelegenheden liggen vlakbij.

2.4.3.3. Beschermd stads-of dorpsgezicht²⁷

Opgaande linde als vredeboom, Kerkstraat

De Linde is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Zuienkerke: centraal deel sinds 19.01.1993.

Aan de kruising van Nieuwe Steenweg en Kerkstraat in Zuienkerke staat een opgaande Hollandse linde (*Tilia europaea*). Deze boom staat achter een bakstenen muur op de begraafplaats bij de Sint-Michielkerk en is aangeplant ter herdenking van het einde van de Eerste Wereldoorlog. De linde heeft een omtrek van 291 cm en totale hoogte van 21 m.

De Polderhoeve, Nieuwe Steenweg 56

De polderhoeve is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **De Polderhoeve** sinds 14.05.2024, omvat de aanduiding als beschermd monument Hoeve De Polderhoeve: boerenwoning en schuur sinds 26.05.2004, is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Zuienkerke: centraal deel sinds 19.01.1993 en is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Hoeve met losse bestanddelen De Polderhoeve. Deze vaststelling was geldig van 24.09.2009 tot 14.05.2024.

Hoeve met grote, losse bestanddelen, die teruggaat tot de 17de eeuw. Door haar uitzonderlijke ligging recht tegenover kerk en pastorie, bepaalt de hoeve sterk de landelijke sfeer van de dorpskern. Deze ligging wijst ook op het belang en de prestige van de hoeve. Op de Ferrariskaart (1770-1778) aangeduid als erf met drie losse bestanddelen, waarvan het zuidelijke, L-vormige volume overeenkomt met het huidige, witgekalkte boerenwoning (met geïncorporeerde stallen) met opkamer onder dezelfde nok. Dit volume werd in de jaren 1990 gerenoveerd tot woonhuis. Op de kadastrale kaart Popp (circa 1850) wordt het volume aan de straat niet meer afgebeeld; het schuurgedeelte (nok loodrecht op straat) was in tussentijd groter heropgebouwd. Het huidige schuurgebouw op dezelfde plaats is in 1866 gebouwd (zie datering in noordelijke zijpuntgevel). Tweeledige dwarsschuur in onbeschilderde baksteenbouw; hoge korfbogige poorten; links geïncorporeerd wagenhuis met eveneens korfbogige poortopening, rechts stalgedeelte. Linkerzijpuntgevel met datering en radvormig uilengat.

Rechthoekig erf afgesloten door witgeschilderde bakstenen hekpijlers, rechts met laag muurtje. Begraasd erf omgevormd tot tuin; vroegere mestvaalt is vijver. Hoevegebouw ten oosten van de schuur in jaren 1990 afgebroken voor bouw van nieuwe villa (nummer 54A).

Dorpswoning en bijgebouw, Nieuwe Steenweg 52-54

De woning is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Dorpswoning en bijgebouw** sinds 24.09.2009 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Zuienkerke: centraal deel sinds 19.01.1993.

²⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2024: *Dorpskom Zuienkerke: centraal deel* [online], <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/13959> (geraadpleegd op 16 december 2024).

Dorpswoning met bijgebouw. Gecementeerde en witgeschilderde lage dorpswoning onder pannen zadeldak; verzorgde gootlijst en bewaard schrijnwerk (T-vensters, luiken). Rechts, bijgebouw (schuur) in blote baksteen met eveneens bewaard schrijnwerk (onder meer poort en laaddeur) en muizentandfries. Rechtertraveeën half afgebroken en behorend tot de nieuwbouvilla rechts (nummer 54).

De hoeve, Nieuwe Steenweg 39

De hoeve is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed Hoeve sinds 24.09.2009, is aangeduid als beschermd monument **Langgestrekte hoeve** sinds 26.05.2004 en is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Zuienkerke: centraal deel sinds 19.01.1993.

Hoeve van het langgestrekte type gelegen op een hoger, omwald terrein. Historische hoeve met een erg typerende ligging net ten noorden van de kerk en de pastorie. Ten westen van het huis, een rij knotwilgen langs de walgracht ter beschutting tegen de westenwind. De ligging op een hoger gelegen terrein met nog steeds bewaarde grosso modo vierhoekige walgracht wijst op een ver terug reikende geschiedenis van deze hoevesite.

Pastorie, Nieuwe Steenweg 41

De pastorie is aangeduid als vastgesteld bouwkundig erfgoed **Pastorie** sinds 24.09.2009 is deel van de aanduiding als beschermd stads- of dorpsgezicht, intrinsiek Dorpskom Zuienkerke: centraal deel sinds 19.01.1993.

Pastorie, behoort tot dorpsgezicht. De huidige pastorie is heropgebouwd circa 1956 naar ontwerp van architect Maurice Haegebaert (De Haan), de architect die ook de plannen tekende van het gemeentehuis in Meetkerke en de school in Houtave. Het is een grote, witgeschilderde villa onder rode pannen daken in zogenaamde Vlaamse hoevestijl met bijhorende garage. De pastorie bevindt zich ten oosten van de kerk, op de plaats van de oude, volledig omwalde pastorie, die dateerde van begin 17de eeuw, toen de vroegere pastorie werd heropgebouwd na vernielingen in de godsdiensttroebelen van de 16de eeuw. In 1782 werd de walgracht opgevuld en met een doornhaag beplant; in 1778 volgde een belangrijke herstelfase aan het gebouw. In de 19de eeuw werd de pastorie twee maal aan herstellingswerken onderworpen: in 1836 en in 1851-1852. De tweede fase hield het "vergroten en gedeeltelijk herbouwen" van de pastorie in, waarbij het lage huis rechts met een woning van twee bouwlagen werd aangevuld. In 1882 werd een laag bakstenen muurtje gemetseld waarop een ijzeren hekwerk kwam. Deze 19de-eeuwse toestand, bestaande uit het lage, 17de-eeuwse bakstenen gebouw van vier traveeën, met rechts daarvan de neoclassicistische aanbouw van vijf traveeën en twee bouwlagen, werd in 1956 afgebroken voor de bouw van de huidige pastorie. En

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functies²⁸

Liturgisch gebruik in hoofdbestemming volgens de kalender en occasionele vieringen:

- Eucharistievieringen (1de zondag van de maand)
- 'Gastvieringen' (gelovigen van buiten de parochie)
- Huwelijksvieringen (8 over de periode 2017 – 2024)
- Doopvieringen (36 over de periode 2017 – 2024)
- Uitvaartdiensten (37 over de periode 2017 – 2024)
- Eerste communies
- Catechese en Vormselwerking
- Viering Kerst
- Viering Pasen
- Vieringen met de schoolkinderen
- Gebedsvieringen

In de St.-Michielskerk van Zuienkerke wordt naast de erediensten ook ingezet op de organisatie van **niet-liturgische activiteiten en valorisatie**. Er wordt gestreefd om dit zo te behouden, zo niet uit te breiden in functie van een breder gebruik voor en gedragen door de lokale parochiale gemeenschap.

- Kerk wordt dagelijks open gesteld voor bezoekers (vanaf 2021 jaarlijks, van april tot november)
- Jaarlijkse Kunstroute (organisatie Gemeentelijke Cultuurraad)
- Schoolbezoeken
- Profaan gebruik
- Toneelvoorstelling door toneelkring Zuienkerke (2020)
- Voostelling door Festival van Vlaanderen – Vélo Baroque (2022)
- Klassiek concert door cultuurraad (2023)
- Klassiek concert door Sun Mee Cattrysse (2024)

Er is geen sprake van nevenbestemming of herbestemming.

Alle betrokken partijen (lokaal Pastoraal Team en Kerkfabriek) staan in een open communicatie met elkaar omtrent mogelijke wijzigingen en/of opportuniteiten.

²⁸ Kerkfabriek en Pastorale Gemeenschap St-Michielskerk Zuienkerke: Kerkenbeleidsplan 2026-2031.

2.4.5. Financieel overzicht (optioneel)

Momenteel zijn er geen grote investeringswerkzaamheden gepland.

Kerkfabriek exploitatietoelage per jaar in Meerjarenplan (MJP)

2025	2026	2027	2028	2029
11.273,10 €	Bedrag	Bedrag	Bedrag	bedrag

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
Meetkerke	OLV Hemelvaart	Valorisatie verderzetten en uitbreiden
Nieuwmunster	St Bartholomeus	Valorisatie verderzetten en uitbreiden
Houtave	St-Bavo en Machutus	Valorisatie verderzetten en uitbreiden
Zuienkerke	St-Michiel	Valorisatie verderzetten en uitbreiden

De pastorale teams van elke parochiekerk hebben hun pastoraal plan voor de 4 kerken van Zuienkerke ingediend bij het bisdom en ontvingen een feedback van het **bisdom**:

*“De pastorale eenheid Maria, Ster der Zee Blankenberge-Zuienkerke wordt in **september 2025** uitgebreid met de federatie De Haan. Het bisdom steunt het plan van de mandaatgroep die de fusie van de pastorale eenheid voorbereidt, richting 3 hoofdkerken en de daaraan gekoppelde reductie van de weekendvieringen. **Voor wat Zuienkerke betreft, zal er slechts in 1 kerk nog een zondagseucharistie zijn. De overige kerken kunnen verder zinvol blijven functioneren gezien de vele activiteiten die er reeds plaatsvinden en zullen plaatsvinden. In de loop van 2025 moet ingezet worden op informatie, duiding en sensibilisering binnen de lokale pastorale teams rond de visie van het bisdom op de evolutie van de kerken en weekendvieringen.**”*

De **keuze van de hoofdkerk** is bij het schrijven dit kerkenbeleidsplan **nog niet gemaakt** en kan van meerdere factoren afhangen en zal in overleg gebeuren met alle belanghebbenden.

De belanghebbenden opteren momenteel voor een verdere **uitbreiding van de valorisatie** van de kerkgebouwen, eerder dan een nevenbestemming, omwille van het feit dat **de 4 parochiekerken** allen **beschermd monumenten** zijn en allen deel uit maken van een **beschermd dorpsgezicht**. De eventuele evolutie naar een nevenbestemming zal in nauw overleg dienen te gebeuren met het **Agentschap Onroerend Erfgoed** en zal voor de gemeente ook **consequenties** hebben op vlak van toegankelijkheidsvereisten, brandvoorschriften en verzekeringstechnische voorwaarden.

Met het oog op de uitbreiding van de valorisatie van de **OLV Hemelvaartkerk van Meetkerke** richtte de gemeente onlangs een ad hoc werkgroep kerken op om een **provinciale subsidie voor een multifunctioneel gebruik** van parochiekerken aan te vragen. Met deze subsidie wil de gemeente investeren in een sanitair blok (momenteel geen sanitair aanwezig), beeldscherminstallaties en mobiele wanden waardoor het kerkgebouw beter zal gevaloriseerd kunnen worden.

3.2. Plan van aanpak: hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

In het overleg over toekomstige invullingen van de kerken van de gemeente Zuienkerke kunnen volgende elementen meegenomen worden:

- De 4 kerkgebouwen verkeren in **redelijke tot goede bouwfysische staat** volgens de meest recente bouwkundige inspectierapporten van Monumentenwacht.
- Voor de kerken van Meetkerke, Nieuwmunster en Houtave staan er **restauraties** van de buitenschil gepland in de volgende jaren.
- De **evolutie naar 1 hoofdkerk** op het grondgebied van de gemeente en de daaraan gekoppelde reductie van zondagsvieringen.
- Het **Platform Toekomst Parochiekerken**, een samenwerking tussen Parcum en VVSG, ondersteunt lokale besturen en kerkbesturen in het realiseren van duurzame her- en nevenbestemmingen van parochiekerken. Een van de **instrumenten** ter beschikking gesteld door het platform, is **het bestemmingsprofiel** waarmee de praktische uitvoerbaarheid op vlak van architectuur, erfgoed en bouwfysische toestand kan afgetoetst worden indien men wenst over te gaan tot een nevenbestemming in de ruimte of herbestemming. In de loop van 2025 zal tevens een instrument voor het onderzoek **naar financiële haalbaarheid** ter beschikking worden gesteld. Deze instrumenten kunnen lokale besturen en kerkbesturen ondersteunen in het denkproces over mogelijkheden tot neven- of herbestemming.

BESLUIT

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is en of wijzigingen noodzakelijk zijn.

Indien wijzigingen nodig zijn, worden ze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van bisdom Brugge en door de gemeenteraad. Dit principe is toe te passen bij de start van elke nieuwe legislatuur.

Volgens het Eredienstendecreet dat in werking treedt vanaf 1 januari 2025 moet elk kerkenbeleidsplan de eerste zes maand van elke nieuwe legislatuur worden vernieuwd of herbevestigd.

BISDOM BRUGGE

Brugge, 7 april 2025

WVI
tav Katarina De Fruyt
Koning Albert I-laan 122
8200 Brugge

Geachte mevrouw,

Betreft:

geactualiseerd kerkenbeleidsplan Zuienkerke
uw mail van 2 april 2025
goedkeuring door het erkend representatief orgaan

Het door u aan het bisdom Brugge overgemaakte geactualiseerd kerkenbeleidsplan Zuienkerke werd voorgelegd aan de bijeenkomst van de beleidsploeg van het bisdom Brugge van 4 april 2025.

Het voorgelegde kerkenbeleidsplan voorziet voor de 4 kerken in de gemeente Zuienkerke op heden in gebruik eredienst met inzet op valorisatie.

De diocesane beleidsploeg heeft geen bezwaren bij het voorgelegde kerkenbeleidsplan en de daarin opgenomen visie op het gebruik en de functie voor de 4 parochiekerken in de gemeente Zuienkerke.

In het kerkenbeleidsplan is sprake van mogelijke toekomstige opportuniteiten inzake multifunctioneel gebruik (nevenbestemming in de tijd).

Wanneer dergelijke opportuniteit zich voordoet, dient de vraag officieel gesteld te worden aan het bisdom en op dat moment zal de situatie in concreto beoordeeld worden overeenkomstig de richtlijnen van de Vlaamse bisschoppen.

Na de bespreking in de beleidsploeg verleent monseigneur Lode Aerts, bisschop van Brugge, in zijn hoedanigheid van erkend representatief orgaan goedkeuring aan het geactualiseerd kerkenbeleidsplan Zuienkerke.

Gelieve de gemeente, het centraal kerkbestuur, de kerkfabrieken en de pastoraal verantwoordelijken van deze goedkeuring op de hoogte te brengen.

Eventuele wijzigingen aan dit kerkenbeleidsplan dienen opnieuw ter goedkeuring aan de bisschop van Brugge voorgelegd te worden.

In opdracht voor monseigneur Lode Aerts,

Bart Vereaueren
Bisschoppelijk gedelegeerde
Bisdom Brugge - dienst kerkfabrieken

